LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000 Published three times weekly.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 55 (279)
Ceturtdien, 1949. g. 19. maijā
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevēja: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķiselis, A. Liepa, H. Mindenberga. Redakcijas adrese: Günzburg/Do., Postfach 79, (tālrunis 84).

Šinī numurā lasiet:

O SKVADRILI SĀK RĪKOTIES — STRAUJI KĀPINĀS IZCEĻOŠANAS TEMPU — 1. lpp.
O PAR TRANSPORTA NOKAVĒŠANU NĀKOTNĒ VAR DRAUDĒT APRŪPES UN IZCEĻOŠANAS TIESĪBU ZAUDĒŠANA — 1. lpp.
O NO CILVĒKA PAR VILKU UN NO VILKA PAR CILVĒKU —prof. P. Jurēviča raksts—6. lpp.
O TAUTIEŠU DZĪVE ZEM KARSTĀS TROPU SAULES DIENVIDAMERIKĀ — 4. lpp.

ASV izceļošanas komisijas uzsākušas raitu tempu

Skvadrilī rīkojumi iztukšo Augsburgas izceļošanas nometni 48 stundās

DP komisijas galvenais koordinātors A. Skvadrilī no vārdiem pārgājis pie darbiem. Pēc tam, kad viņš pagājušā nedēļā preses konferencē Frankfurtē norādīja uz apstākļiem, kas līdz šim kavējuši DP izceļošanu uz ASV, A. Skvadrilī šīs nedēļas sākumā ar personīgiem inspekcijas apmeklējumiem IRO izceļošanas nometnēs radījis līdz šim neredzētu darba tempu. Tā, piem., IRO 5. apgabala izceļošanas centrā Augsburgā pēc Skvadrilī apmeklējuma 48 stundu laikā panākts, ka bez izņēmuma visi, kam bijuši sakārtoti dokumenti, saņēmuši konsulāro kontroles atzīmi un automašīnās nogādāti tālākam transportam uz Mincheni un Gronu. Līdzīga tempa maiņa vērojama visās instancēs, kur A. Skvadrilī iegriezies savā braucienā, kas laikam aptvers visu amerikāņu joslu.

Par šo izceļošanas formālitāšu paātrināšanu izceļotājiem uz ASV, ko tagad veic piedzīvojumiem un nopelniem bagātais kādreizējais ASV okupācijas armijas DP lietu vadītājs A. Skvadrilī ar savu palīgu E. O'Konneru, no visas sirds var priecāties katrs DP, kas nu jau piekto gadu pacietīgi gaida paveŗamies emigrācijas vārtus. Tie līdz šim daudzos gadījumos tiešām bijuši šaurāki par bībelisko adatas aci, caur kuŗu jālien kamielim. Lai arī cik saprotamas patvērumu devēju zemju konsulāro komisiju rūpes, lai Vāciju atstātu tikai izmeklēts un piemērots cilvēku materiāls, kas dubulti un trīskārši pārbaudīts politiskās drošības un uzticamības ziņā, nav noliedzams, ka veiksmīgāku izceļošanu līdz šim kavēja arī bezgalīgais IRO kanceleju un lēnais pašu konsulāro komisiju darbs izceļošanas nometnēs. Lai gan emigrācijas centrus jau pirms gadiem iekārtoja ar aprēķinu, ka tur izbraucējiem DP uzkavēšanās būs īslaicīga, prakse rādīja, ka dažkārt jaunās dzimtenes meklētāji šais nepiemērotajās vietās nīka pat mēnešiem.

ASV pieņemtais DP likums paredz 205.000 DP izceļošanu uz Savienotajām Valstīm. Ar plašu propagandu ievadītais amerikāņu palīdzības organizāciju darbs ASV izraisījis tur necerētu atsaucību. Jau kopš mēnešiem amerikāņi gaida pie sevis ierodamies tos nelaimīgos bēgļus, kam viņi garantējuši darbu un dzīvokli. Šie bēgļi neierodas, vai arī ierodas tik mazā skaitā, ka visa sekmīgi ievadītā kampaņa par DP uzņemšanu ASV nonāk kritiskā stāvoklī. Tikai pateicoties šim apstāklim, tagad A. Skvadrilī un viņa tuvākie līdzstrādnieki saņēmuši tās pilnvaras no Vašingtonas, kas tiem padara iespējamu daudzo izceļošanas kavēkļu novēršanu pašā saknē, līdz kuŗai pašu DP nu jau gadus ilgās pūles, bēdas un sūdzēšanās nespēja sniegt.

No mūsu līdzstrādnieka sarunām ar Augsburgas izceļošanas nometnes pašreizējiem iemītniekiem par jauno tempu radās šāda aina: visas kancelejas strādā ar ievērojami lielāku enerģiju un vienkāršo darbu. Dokumentus kārto tikpat rūpīgi, kā līdz šim, bet galvenais pārbaudījums — tā sauktā „stāšanās konsula priekšā" rit nesalīdzināmi raitāk. Katrs, kam visi dokumenti, drošības pārbaude un ārstu komisijas atzinums kārtībā, nekavējoties jau pēc dažām stundām, bet ilgākais 48 stundās, no Augsburgas automašīnās dodas tālāk uz Mincheni, kur tos sakārto vilcienu transportos uz ostu, lielāko tiesu Gronu. Kā šai centrā pašreiz rit darbs, mums vēl autenisku ziņu nav, bet, acīmredzot, arī tur neviens vairs ilgāk par dažām dienām neuzturēsies. Kuģu transporti sagādāti pietiekamā skaitā, un tie maijā aiztransportēs 11.000 DP, jūnijā 12.000 un nākamajos mēnešos vēl vairāk izbraucēju uz ASV. Izbeigsies arī stāvoklis, ka kuģi aizbrauc patukši, kā tas bieži gadījās līdz šim, jo lēnā formālitāšu kārtošana nespēja transportus piepildīt vajadzīgā laikā līdz maksimālai kapacitātei.

A. Skvadrilī pagājušā preses konferencē brīdināja, ka DP neatbildīgā kārtā paši kavē izceļošanu un it īpaši tad, kad jau saņēmuši galvojumu no ASV un savu izceļošanu tādā kārtā nodrošinājuši, visādiem līdzekļiem cenšas uzturēšanos Vācijā vēl paildzināt. Tagad, pie jaunās, oficiāli vēl nepaveštītās kārtības, katram izceļotājam uz ASV jārēķinās noteikti ar to, ka viņu tieši no konsulārās komisijas nogādās uz transportkuģiem ostā un nekādas izrunas un iemesli netiks atzīti par pietiekami svarīgiem, lai transportu atliktu. Protams, ārkārtējiem gadījumiem, kā pēkšņām slimībām, nelaimes gadījumiem vai gluži ārkārtējiem ģimenes apstākļiem veltīs vajadzīgo uzmanību, bet „personīgu lietu kārtošanai" vai „izbraukšanas sagatavošanai" nekādus pagarinājumus nepiešķirs. Tāpēc lai katrs jau laikus sagatavojas braucienam pāri okeanam.

IRO izceļošanas centros sniegti arī jauni paskaidrojumi par uz ASV līdzņemamo bagāžu. Ja kādam izceļotājam bagāža pārsniedz līdzņemamo normu (100 kg uz personu), tad laikus — tikko saņemts galvojums — jāiesniedz IRO izceļošanas centra Movements Officer attiecīgs lūgums 3 eksemplāros, uzrādot arī papildus bagāžas veidu: darba rīki, saimniecības piederumi utt. Atļauja papildus bagāžas izvešanai tiek sūtīta uz IRO galveno mītni Bad Kisingenā, un parasti paiet divi nedēļas, iekāms no turienes saņem atbildi. No visiem dokumentiem, ko izceļotājs vēlas rādīt konsulam, lai pierādītu savu speciālitāti, sevišķas spējas vai tamlīdzīgi, jāizgatavo tulkojumi angļu valodā, ko izceļošanas centrā laika trūkuma dēļ vairs nav iespējams izgatavot. Visi trūkstošie vai nepilnīgie dzimšanas, laulību, darba apliecību un citu dokumentu dati jau laikus jāpapildina un jāizkārto pie IRO tiesļietu padomniekiem.

Sākoties jaunam, raitākam posmam izceļošanā uz ASV, pašiem DP arī jāparāda, ka tiem izteiktais pārmetums par izceļošanas kavēšanu lieks. Ar mazliet gribas un kūtruma pārvarēšanu to arī ikviens spēs. Tikai jācer, ka pēc ASV komisiju darba tempa arī pārējo emigrācijas zemju konsulārās komisijas iekārtos racionālākas metodes, lai tiešām piepildītos iecerētais mērķis, ka līdz 1950. g. jūnija beigām pēdējais DP būtu atstājis Vāciju un IRO varētu savu darbību izbeigt.

No 1300 tikai 600

IRO 5. apgabala vicedirektors Mr. Brauns mūs informē:

„ASV DP komisijas koordinātors Eiropā Mr. Skvadrilī pirmdien iepazinās ar ASV komisijas darbību Augsburgas lielajā izceļošanas centrā. Viņa apmeklējuma nolūks bija novērst kavēšanos ASV transportu sastādīšanā. IRO techniskais personāls savu darbu veic pilnos apmēros, un cik personu konsulārā komisija izlaiž cauri savam kontroles aparātam, tik arī nekavējoties nogādā uz tālākām izceļošanas nometnēm tiešam transportam uz ASV.

Vislielākā kavēšanās notiek pašu DP vainas dēļ. Tā, piem., šīs nedēļas sākumā Augsburgas izceļošanas centrā ar nokārtotiem papīriem atradās 1300 personu, bet transportam varēja nosūtīt tikai 600. Pārējie bija atbraukuši vai nu bez mantām, bez bērniem vai citādi nebija sagatavojušies tūlītējam ceļojumam, un tiem bija jādod papildus laiks darīšanu nokārtošanai. Ja DP paši arī turpmāk vilcinās izceļošanu, IRO būs spiesta izdot jaunus noteikumus, pie kuŗiem pašreiz jau strādā. Uz IRO galvenā direktora V. Taka norādījumu pamata paredzēts pieņemt noteikumus, ka katrs DP, kas nokavē savu transportu, zaudē ne vien IRO turpmāko aprūpi, bet arī izceļošanas iespējas. Pagājušos mēnešos nokavēti tik daudz transportu, ka nepieciešami radikāli soļi."

Atsaukts padomju informācijas šefs Vācijā

Labi informētas aprindas Berlīnē ziņo, ka pagājušās nedēļas beigās no amata atcelts padomju militārās pārvaldes informācijas daļas vadītājs pulkvedis Sergejs Tulpanovs. Viņa vietā esot iecelts līdzšinējais Maskavas radiofona vācu raidījumu vadītājs S. Ņeždanajevs. Pulkvedis Tulpanovs tomēr arī uz priekšu paliksot padomju militārās pārvaldes dienestā. Informācijas šefa maiņai rietumu demokratiju politiķi veltī lielu ievērību. Tulpanova atcelšana varētu nozīmēt, ka Padomju Savienība nolēmusi mainīt savu līdzšinējo ekspansīvo politiku Eiropā, jo viņš, kopā ar maršalu Sokolovski, bija Berlīnes blokādes faktiskais inspirātors. Padomju aprindās pulkvedi Tulpanovu dēvēja par „ļeninisko revolūcionāru", kas ne soli neatkāpās no marksistiskajām dogmām un partijas līnijas. Štutgartes raidītājs ziņo, ka Tulpanovs paaugstināts par ģenerālmajoru. Ar šo paaugstināšanu Maskava vēloties pierādīt, ka baumām par informācijas šefa krišanu nežēlastībā nav nekāda pamata.

Sarkanarmija cīnās ar partizāniem

Labi informētais amerikāņu laikraksts „New York Times", atsaucoties uz ziņām, kas saņemtas no Padomju Savienības, raksta, ka partizānu darbība Ukrainā un Kaukazā joprojām ir visai rosīga. Lai gan partizāni Maskavas režīmu nopietnāk apdraudēt nespēj, tie tomēr sagādā lielas galvassāpes vietējām iestādēm. Sarkanarmijas pūles iznīcināt partizānus līdz šim izrādījušās nesekmīgas. Saņemta autentiska informācija, ka nesen uz Kaukazu un Ukrainu nosūtītas divas rēgulārā karaspēka divīzijas, lai atbalstītu turienes policiju.

Argentīnas krievu monarchisti pret Baltijas valstīm

KOMŪNISTISKAIS „SLAVU KONGRESS" IZDEMOLĒ KAFEJNĪCU

Pēc ziņām, ko no Argentīnas saņēmusi LCK informācijas nozare, turienes komūnisti, kā arī krievu monarchisti pēdējā laikā ir pastiprināti aktīvi. Argentīnā nodibinātā Slavu savienība marta beigās sasaukusi jau savu trešo kongresu. Pirms kongresa sākuma, gaidot kādu nokavējušos atļauju, kongresa dalībnieki sapulcējušies tuvējā kafejnīcā. Sanākušie pārrunās sevišķi cildinājuši savu izcilo paraugu „Josifu". Vienprātība bijusi liela, līdz noskaidrojies, ka daļa sanāksmes dalībnieku slavē Josifu Staļinu, bet citi ar to domājuši Josifu Brozu-Tito. Tūdaļ sekojusi „kongresa" mežonīga kaušanās un kafejnīcas telpu demolēšana. Kad ieradusies policija, kafejnīcai bija nodarīti zaudējumi par apmēram 20.000 dolaru. Apmēram 100 arestēto vidū bijis pats Slavu savienības priekšnieks, kaŗa laika pulkvedis Šostakovskis, kņaziene Volkonska uc.

Pēc tam pārmeklēts savienības centrālais miteklis un arestēti propagandas skolas „profesori" un „studenti". Sekojuši vēl citi aresti, līdz aprīļa beigās Argentīnas valdība slēgusi Slavu savienību ar visām nodaļām, simpatizējošām organizācijām un laikrakstiem. Tas komūnistiem Dienvidamerikā ir sāpīgs zaudējums, bet kompartija un tāpat Maskavas satelītvalstu pārstāvības rosīgi turpina aģitāciju un propagandu, pie kam visas minētās pārstāvības izdod iespiestus vai citādi pavairotus biļetenus.

Ļoti aktīvi Argentīnā arī krievu monarchisti, kas izdod ik nedēļas biļetenu un divreiz mēnesī avīzi. Monarchisti savā propagandā uzsver, ka Baltijas tautām trūkstot kultūras, lai tās varētu cerēt uz patstāvību, un Baltijas valstīm būšot jāiekļaujas „nedalāmajā Krievijā", kuŗas tieksmes pēc Baltijas jūras nekas nevarot apturēt.

Aiz „tautas padomes" nav tautas

4 MILJONI VĀCIEŠU BALSOJUŠI PRET KOMŪNISTIEM AUSTRUMVĀCIJĀ

Tā saucamās „tautas padomes" vēlēšanas Berlīnes austrumu sektorā un padomju joslā beidzās pirmdien. Divdesmit stundu vēlāk centrālā vēlēšanu komisija publicēja rezultātus — vēlēšanās piedalījušies ap 13 miljonu cilvēku. Viena trešdaļa balsotāju izteicās pret „tautas padomi", kamēr 8 miljoni nobalsoja „jā". Ap 900.000 balsošanas zīmīšu sabojātas.

Tādi ir oficiālie rezultāti. Rietumos šīs ziņas saņemtas ar lielu gandarījumu. Kā Londonā, tā Vašingtonā valda pārliecība, ka vēl nevienā zemē komūnisti nav tik smagi sakauti kā Austrumvācijā. Relātīvi „tautas padome", protams, ieguvusi vairākumu. Bet nav jāaizmirst, ka vēlēšanas notika sarkanarmijas, Margrafa policijas un NKVD ierēdņu uzraudzībā. Nekādā gadījumā tās nevar saukt par brīvām. Un tomēr ap 40% no visiem vēlētājiem pateica noteiktu nē. Tas nozīmē, ka arī totālitārā terrora draudos komūnistiem neizdevās piespiest ļaudis akceptēt to režīmu, kas nerespektē cilvēka pamattiesības, neļauj brīvi izteikt domas, sapulcēties un aizliegusi brīvo vārdu.

Rietumvācijas laikraksti ziņo, ka Berlīnes padomju sektorā bija uzkrītoši daudz vēlēšanu iecirkņu. Pie visiem stāvēja Markgrafa policijas posteņi. Lai gan jau labu laiku priekš vēlēšanām SED netaupīja papīru propagandas brošūrām, saukļiem un skrejlapām, nebija nekādu pazīmju, ka vēlēšanas austrumvācieši „pārdzīvotu kā kādus svētkus". Vismaz Berlīnē valdīja tas pats pelēcīgais noskaņojums, kas tur parasts katru dienu. Dīvainā kārtā komūnistiem tomēr pietrūka papīra aploksnēm, jo daudzos iecirkņos vēlēšanu zīmītes bija jāiemet urnās tāpat. Pēdējās dienās bija ievērojami pastiprinājies arī SED un padomju okupācijas iestāžu terrors. Saksijā-Anhaltē apcietinātas daudzas personas, kas sarunās izteikušās pret „tautas padomes" vēlēšanām. Slepenā policija likusi cilvēkiem parakstīt solījumus, ka līdz svētdienas pēcpusdienai tie būs nodevuši savas „jā" balsis.

Komentējot vēlēšanu iznākumu, BBC politiskais redaktors Roberts Grēhems pasvītroja, ka „tautas padomei" nebūs nekādu tiesību teikt, ka tā var pārstāvēt visu Vāciju, ja tik daudz cilvēku izteikušies pret šo institūtu pat Austrumvācijā. Dīvains sākumā liekas arī tas apstāklis, ka SED uzdevusi tik lielu pretbalsotāju skaitu. Vienīgais izskaidrojums ir tas, ka Padomju Savienība šo faktu izmantos, lai Parīzes konferencē apgalvotu, ka Austrumvācijā vēlēšanas bija brīvas.

Ģen. Klejs pret kaŗaspēka atvilkšanu

Otrdien savas kundzes pavadībā Vašingtonā ieradās agrākais ASV militārais gubernātors Vācijā ģenerālis Klejs. Lidostā viņu sagaidīja armijas ministrs Džonsens ar augstākiem amerikāņu virsniekiem. Pēc tam Klejs devās uz Balto namu, kur prezidents Trumens viņam par godu rīkoja pieņemšanu. „Ģenerālis Klejs, darbodamies Vācijā, pierādījis ne vien laba kaŗavīra, bet arī valstsvīra spējas," teica prezidents. „Viņa darba panākumus novērtēs ne tikai Savienotās Valstis, bet arī visa cilvēce." Uzrunas beigās prezidents Trumens pasniedza ģenerālim Klejam augstu amerikāņu goda zīmi.

No Baltā nama Klejs devās uz kongresu, kur teica īsu uzrunu. Vācu tauta izšķīrusies par tādu valsts formu, kas nodrošina cilvēka tiesības, teica ģenerālis. Rietumu demokratijas divus gadus veltīgi izpūlējušās radīt vienotu Vāciju, jo kāda valsts respektējusi tikai divus principus: saņemt pēc iespējas vairāk reparāciju un nodibināt policijas valsti. Vēlāk ģenerālis Klejs pieņēma presi armijas ministrijas telpās, deklarēdams, ka viņu ļoti uztrauktu ziņa par amerikāņu kaŗaspēka atvilkšanu no Vācijas. To varētu vienīgi samazināt vai novietot citur vācu territorijā. Ģenerālis piebilda, ka Eiropā ļaudis nebaidās no kaŗa. Prezidents Trumens paaugstināja Kleju par armijas ģenerāli.

Politisko bēgļu komiteja lūdz ASV palīdzību

Politisko bēgļu komiteja, kas pārstāv zemes aiz dzelzs priekškara, pirmdien iesniegusi Savienoto Valstu ārlietu viceministram Dīnam Raskam petīciju, kuŗā lūgta ASV palīdzība tiem cilvēkiem, kuŗi pašreiz atrodas Eiropā bezizejas stāvoklī, jo viņus neaprūpē IRO. Petīcijā norādīts, ka pirmajos pēckaŗa gados daudzi vēl ticēja, ka Padomju Savienība respektēs vismaz daļu noteikumu, kas paredzēti starptautiskajos līgumos. Tāpēc liels vairums politisko darbinieku, kas cīnījās par demokratijas ideāliem, atgriezās savās zemēs. Vēlāk tomēr pierādījās, ka komūnisti nerespektē cilvēka tiesību pamatlikumus un valda ar terrora palīdzību. Petīciju parakstījuši un personīgi iesniedza ārlietu viceministram Polijas bijušais ministru prezidentu un zemnieku partijas vadonis Mikolaičiks, Ungārijas ministru prezidents Nagi, ungāru opozicijas vadītājs Varga, bulgāru zemnieku partijas priekšsēdis Dimitrovs, kam Sofijā piespriests nāves sods, un agrākais Prāgas lielvecākais Zenkls.

Dīns Rasks petīcijas iesniedzējiem paskaidroja, ka viņš kongresā cīnīsies, lai panāktu ieceļošanas likuma grozīšanu, kas pavērtu plašāk durvis uz ASV politiskajiem bēgļiem. Ārlietu viceministrs norādīja, ka IRO drīzumā uzsāks akciju, lai nosūtītu bēgļiem 100.000 saiņu.

Londonas Avīzes izdošanā piedalās arī Daugavas Vanagi

Anglijas latviešu sabiedrisko dzīvi pašreiz iezīmē divi apstākļi, no kuŗiem dziesmu dienu tuvošanās 17. jūnijā ir visvairāk pārrunātais, jo tas tieši skaŗ gan vairākus simtus dziedātāju, gan visus tos, kas šīm retajām svinībām gatavojas. Dziesmu diena notiks Londonā, un visā Anglijā jau norit rosīgi koŗu mēģinājumi. Komponists Alb. Jērums, kuŗa vērīgā acs jau kopš laba laika seko latviešu kultūras dzīvei, bet īpaši mūzikālajiem notikumiem Anglijā, spriež, ka pavisam Anglijā pašreiz ir pāri par 20 dažādu vokālu vienību — gan kvartetu un dubultkvartetu, gan koŗu veidā, pie kam šo vienību raksturu nosaka vieta, kur tās darbojas — ir tīri vīru ansambļi, un jaukti koŗi, kuŗos dziedātāju skaits pat pārsniedz 40. Šīs saimes kodolā ir Baštika vadītais Zuikas vīru koris, un daudzām vecākām dziedātāju vienībām tagad pievienojies kupls skaits jaunradītu ansambļu.

Otrs izcils notikums Anglijas latviešu dzīvē ir vienošanās par lielāko turienes latviešu organizāciju sadarbību „Londonas Avīzes" izdošanā, kuŗā tagad iesaistīti arī Daugavas Vanagi, kļūstot par šī laikraksta līdzizdevējiem. Maija sākumā Londonā, īpašā laikraksta izdevēju sēdē Daugavas Vanagu fonda pārstāvji iesniedza fonda valdes priekšlikumu iestāties Londonas Avīzes izdevēju saimē. Sanāksme to akceptēja vienbalsīgi, un laikraksta turpmākai saimnieciskai vadībai izraudzīja Londonas Avīzes saimniecisko administrāciju, kuŗā piedalās lielāko Anglijas latviešu organizāciju pārstāvji.

LATVIJA

Nr. 55 (279) 1949. g. 19. maijā

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

TĀLUMA DRUDZIS

„Nevarēdams vairs paciest tautu tēva un skolotāja rūpes par mums Zviedrijā, nolēmu izmantot gadījumu un pierakstījos par laukstrādnieku uz Kanadu. Tūliņ varu ņemt līdzi visu ģimeni. Kuģis atstāj Zviedriju tuvākajās nedēļās." Tādu vēstuli nesen saņēmu no kāda sava kolēģa, kas nepilnos divos gados gan vēl nebija paspējis atrast inženiera darbu, bet tomēr bija kļuvis par fabrikas meistaru. Otrs kolēģa organizē emigrantu grupu, lai par kopējiem līdzekļiem nopirktu izturīgu jūras laivu un kaut vai bez vīzas dotos uz rietumiem. Pēc laikrakstu ziņām, Zviedriju šovasar gribot atstāt kādi 500 latviešu bēgļi.

Arī Holandē, Dānijā, Beļģijā, Francijā un Itālijā patvērumu atradušie ar ilgām raugās vēl tālāk uz rietumiem, ir gatavi izbeigt savu ar upuriem un pūlēm uzcelto, kaut arī pieticīgo labklājību, nojaukt un iztērēt grūtā darbā uzkrātos līdzekļus, lai brauktu kaut kur tālāk, gandrīz vienalga kurp, kaut tikai vienu no Eiropas šķirtu visu glābēja ūdens svītra. Ja pametam skatienu laikrakstu slejās, rodas iespaids, it kā visus būtu pārņēmis tāluma drudzis. Jo tālāk, jo labāk! Diemžēl, ceļa garums vien nenozīmē drošību. Tāluma drudža pārņemtajiem pirms došanās ceļā jāpadomā, ka zeme ir apaļa un, braucot arvien tikai uz rietumiem, jānonāk izejas vietā, virzienā no austrumiem! Jāpadomā arī, ka Eiropa, sevišķi tās rietumi, pavisam nav tā vieta, kur, piemēram, jāsprāgst atombumbai.

Atcerēsimies pirmā emigrācijas drudzi no Dienvidamerikas saņemtās ziņas. Tās solīja ļoti daudz materiāla labuma un pilsoņu tiesības tūliņ pēc ierašanās. Paldies Dievam, izceļošanas iespējas uz turieni kaut kā apsīka, un tagad sākam saņemt rūgtas ziņas par vilšanos. Dažam grūti piecietst naudu pastmarkai, un citi klusē. Tiem klājas visgrūtāk. Pašlaik vislielākais pievilkšanas spēks Austrālijai, Jaunzēlandei, Kanadai un Savienotajām Valstīm. No turienes vēl nāk vēstules par nopelnītām mārciņām vai dolariem, par nopirktiem uzvalkiem, tērpiem, kažokiem un par izdzertām viskija pudelēm. Man uz galda no Austrālijas nākusi vēstule, rakstītāja strādā vienkāršu, valdības iestāžu norādītu darbu, bet pelna karaliski. Salīdzinot šī vienkāršā darba strādnieka ienākumu ar uzvalku, kurpju, kažoku utt. cenām, turienes kurpniekiem un drēbniekiem jābūt ļoti slikti samaksātiem.

Tādas rožainas vēstules jālasa ļoti kritiski, ja gribam tās izlietot svešu zemju dzīves standarta pētīšanai. Austrālijas un Ziemeļamerikas dzīves standarts neapšaubāmi ir augsts. Bet no Kanadas jau nāk ziņas, kas liecina par turienes darbu tirgus piesātināšanu. Meža un raktuvju strādniekiem un laukstrādniekiem pēc obligātā darba līguma beigām diezgan grūti atrast citu darbu. Normālos apstākļos izmanto tikai 30—40% no rūpniecības pilnās kapacitātes. Pašlaik Amerikas tēraudrūpniecība izmanto 98% no kapacitātes. Neskatoties uz to, bezdarbnieku skaits ASV pašreiz svārstās ap 1,5—2 miljoniem pret 7 miljoniem 1938. g. Kā svešiniekiem, mums no bezdarba jācieš visvairāk, lai mēs dzīvotu kur dzīvodami.

Par aizceļošanu no Vācijas nekādu domstarpību nevarētu būt. Mums vajadzīgi kaut cik normāli dzīves apstākļi un ienākums, kas atļautu vismaz pieklājīgi apģērbties un paēst, lai saglabātu veselību un darba spējas un lai palīdzētu arī tiem vecajiem un slimajiem, no kuriem kristīgā cilvēcība nekā daudz vairs nevar izspiest un tāpēc izslēdz viņus no emigrācijas pasākumiem. Mums ir bijis laika diezgan pārdomāt mūsu tagadējās briesmas un nākotnes iespējas, nevis apmulsumu emigrācijas virzienus, bet lietu nevajadzētu izlemt baiļu vai no aizjūras saņemtu rožainu vēstuļu varā esot.

Kas tad īstenībā ir noticis, ja daudzus mūsu tautiešus tādas bailes, ka tie steigā sāk meklēt pircēju tikko uzceltai mājiņai un pamet cilvēcīgi samaksātu darbu, lai pa galvu un kaklu mestos jūrā? Nekas cits, kā nolietoto nervu histērija, baiļu psichoze vai iedomātā lielā peļņa un neierobežotas augšup kāpšanas iespējas aiz okeana.

Veselu gadsimta ceturksni mēs stāvējām bez bailēm Eiropas sargpostenī, mēs esam bijuši ielenkumos, mēs esam staigājuši pāri frontēm un robežām, un arvien mums bija atstāti maz vārtiņi, pa kuriem aizbēgt pasaulē. Mēs esam zināmā mērā speciālisti atrast izeju, kur neviens tādas vairs neredz. Bet patlaban mums nekādas briesmas nedraud ne Zviedrijā, ne Beļģijā, ne Holandē vai Francijā. Maz ticams, ka arī nākotnē tur draudētu tādas briesmas, ka jau tagad jāpamet viss un jālēc tumsā, kā no degoša nama. Pēc oficiālām ziņām vien, krievi noņēmuši 700.000 tonnu dzelzceļa sliežu, samazinot dzelzceļu jaudu tik tālu, ka tie vairs nevar apmierināt vietējās vajadzības. Vācijas austrumus ar rietumiem saista vairs tikai viens dzelzceļš. Krievijas bruņošanās centrus no mums šķir milzīgs izolēts apgabals. Nākamā kaŗa galvenajiem uzbrukuma triecieniem jāvēršas uz citu pusi.

Un kā tad ir ar iespējamo milzīgo peļņu un augšup kāpšanu aiz okeana? Tur ir bagātnieku vairāk nekā šeit, bet netrūkst arī nabadzīgo, kas ar izdaudzināto prosperitāti nekā nevar iesākt. Kāda garantija tad nu paliek, ka Zviedrijā, Beļģijā vai citur neapmierinātie vai baiļu vajātie būs izredzētie viņā pusē? Tāpēc labāk atcerēsimies veco sakāmvārdu — „Labāk zīle rokā, nekā mednis kokā!" un tie, kas Vāciju jau atstājuši, bet izceļojuši uz kādu Eiropas valsti, lai paliek kur tiem jau ir noteikts dzīves pamats un labklājība.

Alberts Upmalis

Skolu archīvi jāpārsūta uz Huvera institūtu ASV

LCK izglītības nozares vadītājs A. Dravnieks norāda, ka, lai saglabātu Latvijas vēsturei materiālus par skolu darbību Vācijā, ir jāsakārto skolu archīvi un jānodod LCK bēgļu dzīves archīvam, pārsūtīšanai uz Huvera institūtu Kalifornijā. LCK izglītības nozare lūdz visus skolu vadītājus sakārtot savus skolu archīvus un vēlākais līdz 1. jūlijam pārsūtīt LCK bēgļu dzīves archīvam uz šādām vietām: no amerikāņu un franču joslas un Austrijas — L. J. Slokai, Karlsruhe/Baden, Förstner-Kaserne, DP Camp; no britu joslas — Jēk. Rasmanim, (21a) Augustdorf b. Detmold, DP Camp.

Skolas archīvā jāietilpina: skolas darbības pārskats, kurā jāmin paidagoģiskais personāls un skolnieki pa mācību gadiem un klasēm, skolas materiālais stāvoklis, skolotāju atalgojums un citi svarīgāki notikumi skolas darbībā, bez tam paidagogu konferenču protokoli, skolas padomes protokoli, liecību resp. gatavības apliecību noraksti un raksturīgākie pārbaudījumu darbi, skolu beidzot, un pārējie vēsturiski nozīmīgākie materiāli un dokumenti par skolas darbību.

Vēlamas, arī fotografijas, uz kurām jābūt atzīmēm, kad uzņēmums izdarīts, ko un kādas personas uzņēmums attēlo. Skolas dienasgrāmatas un atzīmju žurnāli nav ietilpināmi archīvā. Par skolas bibliotēku ir vēlams grāmatu saraksts. Pārējos archīva materiālus pēc akta sastādīšanas var iznīcināt, skolai darbību beidzot.

LATVIEŠI BRAZILIJĀ VISPIRMS ATBALSTĪS JAUNATBRAUCĒJUS

VĒSTULE „LATVIJAI" NO SAO PAULO

Brazilijas latviešu palīdzības komitejas uzdevumi Sao Paulo, turpinoties tautiešu ieceļošanai, vēršas plašumā. Taču dzīves un darba apstākļi šejienes latviešiem atstāj pārāk maz laika sabiedrisko uzdevumu veikšanai, tā ka pat februārī pieteiktā komitejas sapulce nevarēja notikt pārāk mazā dalībnieku skaita dēļ. Sapulci sasauca no jauna marta beigās, kad, pārvarot daudzus aizbildinājumus, komitejā izdevās ievēlēt priekšsēdi O. Lezdkalnu, vicepriekšsēdi Dr. F. Grantu, sekretāru J. Āboliņu, bez tam V. Mauliņu, K. Celmu, G. Novicki, J. Veisu, P. Sproģi un A. Ņemiro.

Nolasot pārskatu par darbību pagājušā gadā, ko noklausījās arī pārstāvji no Latvijas konsulāta, latviešu baptistu draudzes, luterāņu nogrupējuma uc., priekšsēdis O. Lezdkalns starp citu norādīja, ka lielākas summas izdotas par individuālu sainīšu nosūtīšanu tautiešiem Eiropā, sūtījumiem Itālijas latviešu Sarkanam Krustam, tāpat dāmu komitejas sūtījumiem latviešu bērniem Vācijā un pabalstiem un aizdevumiem tautiešiem Brazilijā. Šiem mērķiem izdoti vairāk par 13.500 kruzeiru. Dažādu sarīkojumu organizēšanu īpaši veicinājis komitejas sekretārs J. Rudzītis, kas nodibinājis un vada vīru dubultkvartetu. Daudz atbalsta sabiedriskā darba veikšanā sniegusi dāmu komiteja, tāpat liela pateicība pienākas J. Āboliņam, kas komitejas rīcībā bez maksas nodevis sava privātā uzņēmuma kantori. Nākotnē darbs ievērojami jāpaplašina, taču pieredze rāda, ka sūtījumi uz Vāciju nav tā realizējami, kā vēlams, tādēļ vairāk vērības jāvelti iebraucējiem, palīdzot viņiem atrast darbu un dzīvokli. Tāpat jādomā par imigrācijas veicināšanu piemērotiem amatniekiem un strādniekiem no Eiropas, izgādājot viņiem uzturēšanās un darba garantijas.

Martā Brazilijā ieradušies vēl 56 tautieši, un to kopskaits tagad sasniedz 400. Visā drīzumā gaidāmas jaunas iebraucēju grupas, jo Brazilijas imigrācijas komisija akceptējusi gan baptistu komitejas iesniegto sarakstu ar 330 tautiešiem, gan Brazilijas latviešu palīdzības komitejas sarakstu ar 96 tautiešiem. Stāvoklis prasa un apstākļi arī ļauj cerēt, ka tuvākā nākotnē šeit nodibināsies kāda organizācija, kas pulcinās ap sevi iebraucējus ar labākām sekmēm nekā līdz šim. BLPK eksistencei ir tikai pagaidu raksturs, tā darbojas ar Sarkanā Krusta atļauju, bet no valdes locekļiem daudzie pienākumi prasa lielu laika patēriņu, ko tie ne vienmēr spēj upurēt sabiedrības labā.

Par Brazilijas latviešu garīgo dzīvi gādā dievkalpojumi, kas notiek ik mēneša otrā svētdienā Indianopoles baznīcā mācītāja Heines vadībā portugaļu un latviešu valodā. Tā kā radusies nepieciešamība pēc pastāvīga latviešu draudzes mācītāja, pārbaudot vairākus priekšlikumus, komiteja, sekojot nule iebraukušā tautieša L. Rudzīša padomam, nolēma uzaicināt šim amatam mācītāju V. Mežezeru no Vircburgas nometnes Vācijā.

Latviešu prātus nesen saviļņoja kāds drāmatisks notikums — latvietis Kāļupnieks greizsirdībā ar revolveŗa šāvieniem nogalinājis savu dzīvesbiedri Noemiju. Viņi precējušies tikai pirms 2 gadiem, un nelaiķes piederīgie ir tais domās, ka Kāļupnieks rīkojies alkohola iespaidā. Sao Paulo, aprīlī.

J. Āboliņš

Trīs dokumenti, kas ieceļotāju pārvērš ASV pilsonī

Izbraucējiem uz ASV būs interesanti zināt, ka t. s. naturālizācijas procedūras gaitā jāizpilda trejādi papīri: deklarācija par nodomu iegūt ASV pavalstniecību, ierašanās apliecība un naturālizācijas lūgums.

Deklarācija par nodomu iegūt ASV pavalstniecību (Declaration of Intention) ir zem zvēresta dota ārzemnieka deklarācija, ka viņam ir nodoms kļūt par ASV pilsoni un dzīvot pastāvīgi Savienotās Valstīs un ka pirms pavalstniecības piešķiršanas viņš atteiksies uz visiem laikiem no jebkādas piederības vai uzticības ārvalstīm, bet it īpaši tai valstij, kuŗas pilsonis vai pavalstnieks viņš ir tagad. Šo deklarāciju nodod tādas tiesas darbiniekam, kam pieder jurisdikcija naturālizācijas lietās. Deklarācijas devējam jābūt vismaz 18 gadus vecam, jābūt likumīgai atļaujai dzīvot Sav. Valstīs un par to arī jābūt īpašai apliecībai. Nav paredzēts nekāds laika sprīdis, kuŗu ārzemniekam vajaga būt nodzīvojušam Sav. Valstīs līdz tam, kad viņš izdara šādu deklarāciju.

Ārzemniekam vispirms jāizpilda iepriekšējs deklarācijas formulārs (preliminary form for a Declaration of Intention), kurš satur par viņu informātīvu materiālu. Šim formulāram jāpievieno fotografijas un kvīts par 2,50 dolaru samaksu. Šo iesniegumu pārbauda naturālizācijas iestādes apgabala pārvalde (district office of the Naturalization Service) un pēc tam nosūta piekritīgai tiesai, kuŗa izsauc lūdzēju deklarācijas izdarīšanai. Deklarāciju, ko tautā sauc „ first papers", izgatavo trijos eksemplāros. Oriģinālu patur tiesa, duplikātu nosūta naturālizācijas iestādei un trešo eksemplāru saņem lūdzējs. Uz pēdējiem diviem eksemplāriem ir lūdzēja fotografijas.

Apliecība par ierašanos (Certificate of arrival). Ārzemniekam, kas ieradies ASV, jāiesniedz tiesas ierēdnim darba departamenta apliecība, kurā norādīts laiks, vieta un veids, kādā viņš ieradies Sav. Valstīs. Šīs procedūras nolūks ir konstatēt ārzemnieka likumīgu ierašanos uz pastāvīgu dzīvi. Parasti šo apliecību par ierašanos prasa tad, kad ārzemnieks izpilda iepriekšējo formulāru par nodomu iegūt ASV pavalstniecību.

Lūgums par naturālizāciju. Iesniedzot šo lūgumu, deklarācijai par nodomu iegūt ASV pavalstniecību jābūt vismaz divi un ne vairāk kā septiņus gadus vecai. Ārzemniekam jābūt nodzīvojušam Sav. Valstīs nepārtraukti piecus gadus, bet pēdējiem sešiem mēnešiem no šī laika jābūt pavadītiem tanī apgabalā, kur viņš iesniedz šo lūgumu.

Vispirms lūdzējam jāizpilda naturālizācijas pieprasījuma formulārs, kur jāsniedz par sevi dažādas ziņas, kā arī jāapliecina, ka viņš saprot ASV valsts principus un tiem piekrīt un nav poligamijas vai anarchijas piekritējs, vai runā angliski, vai viņš nav bijis apcietināts utt. Jāuzdod arī divi liecinieki.

Tad naturālizācijas iestādes izmeklētājs izdara par lūdzēju izziņu. Pēc tam lūdzēju ar lieciniekiem izaicina atklātā tiesas sēdē. Ja tiesa izdara lēmumu par naturālizāciju, lūdzējam izsniedz apliecību par pavalstniecību (Certificate of Citizenship).

Nometņu dzīve

GREVENĒ galda ierodamies baleta mākslinieku Valeriju Riekstiņu, Martu Skujiņu un Elženu Mežuli kopā ar pianistu V. Treimani, kur tie 20. maijā paredzējuši sniegt viesizrādi. No nometnes uz ASV devušās pirmās latviešu ģimenes, kam drīzumā sekos citas. Nometnes padome piešķīrusi 20 marku pabalstu deviņām daudzbērnu ģimenēm, un 10 marku četriem vecākiem cilvēkiem bez apgādnieka. Bez tam 150 markas piešķirtas tautskolai un 60 markas bērnudārzam.

FULDĀ, rakstot par baltiešu DP pamestajām Konstantīna kazarmām, kas palikušas tukšas un dos mājvietu vāciešiem, turienes laikraksts „Fuldaer Volksblatt" saka: „Nekur neredzējām kaut kādus tīšus postījumus, kādus konstatējām Bad-Zalcšlirfā, kur atradās židu DP. Daudzi baltieši pirms nometnes atstāšanas telpas bija rūpīgi iztīrījuši."

LIKVIDĒTĀS NEIŠTATES nometnes latvieši pārvietoti uz Augsburgas-Hochfeldas, Minchenes un Ingolštates nometnēm; ap 200, kuŗiem pēc neilga laika paredzama izceļošana uz ASV, palikuši netālajā Hersfeldā, bet daži desmiti dabūjuši darbu Bucbachas caurlaides nometnē un IRO iestādēs Frankfurtē. Vilšanos piedzīvoja Hochfeldā novietotie tautieši, jo viņus līdz pat pēdējam brīdim bija solīts pārvietot uz Berchtesgādenu.

KOPENHĀGENĀ nodibinātā Latviešu akadēmiķu apvienība Dānijā uzņems par biedriem arī ģimnaziju absolventus un tādus, kam nepabeigta augstskolas izglītība. Visā Dānijā plaši svinēta Mātes diena, bet Jonstrupes nometnē svētku zālē pat ziedējusi krāšņa ābele, zem kuŗas zariem pēc prāvesta Grosbacha vadītā dievkalpojuma svinību sākumam nolasīta Skalbes „Pasaka par zelta ābeli."

VEISENBURGAS nometni likvidēs 18. maijā. Latviešus pārcels uz Valkas nometni.

TIROLĒ izceļošanas dēļ no amata atbrīvots pašpalīdzības fonda pilnvarnieks A. Blosfelds, par viņa pēcnieku izraugot K. Vadelnieku, bet Kufšteinas nometnē V. Fridrichsoni. Tai pašā laikā viņi iecelti arī par latviešu pārstāvjiem pie Luterāņu pasaules federācijas.

Kaŗavīru ieceļošana Austrālijā

Pēdējā laikā daži Austrālijas konsuli noraida bij. latviešu kaŗavīru ieceļošanu Austrālijā. LCK griezās pie Austrālijas militārās misijas Berlīnē ar motīvētu iesniegumu, kurā lūdza novērst šo mums nelabvēlīgo nostāju. Tagad no Austrālijas militārās misijas saņemta atbilde, ka jautājumu vēl skaidro un atrisinājumu paziņos.

Piespiedu pavalstniecība Argentīnā

Kā „Auslands Kurier" ziņo, Argentīnas likumdošanas sapulce pieņēmusi grozījumus valsts satversmē. Grozījumu galvenais nolūks — radīt iespēju tā paša prezidenta atkārtotai ievēlēšanai bez līdzšinējā 6 gadu minimālā pārtraukuma. Pārgrozītajā satversmes likumā, starp citu, paredzēts, ka visiem ārzemniekiem, kas uzturas Argentīnā ilgāk par 2 gadiem, vai nu jāpieņem Argentīnas pavalstniecība vai zeme jāatstāj.

LCK Inf. n.

LIETUVIEŠI BRITU JOSLĀ BEZ LAIKRAKSTA

Laikraksts Lietuviu Zodis, kuŗu izdeva Baltijas Centrālās Padomes lietuvju nozare, paziņojis, ka pārtrauc iznākšanu. Redakcija norāda uz nepārvaramām grūtībām: lasītāju skaitam, kas ar katru dienu samazinās, laikraksts kļuvis par dārgu, bet angļu iestādes atteikušās papīru dot par velti un pēdējā laikā arī tas bijis jāpērk pašu līdzekļiem. Kopš 1946. g. 12. oktobra līdz šim paguvuši iznākt 135 numuri.

LLV/PB

Vai esat jau pārskolojušies praktiskā arodā?

ESLINGENAS DARBNĪCAS VASARAS BRĪVLAIKĀ GAIDA SKOLU JAUNATNI

Par nepieciešamību pārskoloties jau rakstīts ļoti daudz. Nometnēs tomēr vēl dzīvo latvieši, kas joprojām aizbildinās — gan jau, varbūt pavērsies iespējas arī nākotnē strādāt ierastā nozarē. Vēstules no aizbraucējiem tomēr liecina, ka jaunā dzīvē paguvuši labāk iekārtoties tie, kas Vācijā pārskolojušies praktiskos darbos. Izceļošanas gaitai kāpinoties, tādēļ atlikušie mēneši ar dubultu skubu jāizmanto pārskološanās darbam.

Eslingenas pārskološanas centra vadītājs A. Vickopfs informē, ka gandrīz katru nedēļu dažādos kursos atbrīvojas vietas jauniem audzēkņiem. Jūnija pirmā pusē vairākos kursos beigsies mācības, notiks pārbaudes, un jaunie arodnieki saņems IRO apliecības. Tā kā visās arodu nozarēs galvenā vērība veltīta praktiskiem darbiem darbnīcās vai rūpnīcās, kur apmācāmo skaits ierobežots, ar pieteikšanos ieteicams pasteigties. Jau tagad Eslingenas pārskološanas centrā var reģistrēties uz automechanikas, mūrnieku, galdnieku, piensaimniecības, šūšanas, frizieŗu un lauksaimniecības (dārzkopības un putnkopības) kursiem. Pieteikumi adresējami: IRO Vocational Training Centre Esslingen/N., Hindenburgstr. 35.

A. Vickopfs sevišķi aicina skolu jaunatni padomāt par pārskološanos. Vasaras brīvlaikā labi iekārtotās Eslingenas darbnīcas un arodu lietpratēji būs skolu jaunatnes rīcībā. Daudzi ģimnaziju audzēkņi, vecākiem emigrējot, nākamajā ziemā vairs nevarēs apmeklēt latviešu skolas un varbūt būs spiesti strādāt praktiskā darbā, tādēļ ieteicams jau tūlīt padomāt par vienu vai otru arodu.

Eslingenā pašreiz organizē arī technisкās rasēšanas un mēbeļu pulēšanas kursus. Šīs nozares labi piemērotas arī sievietēm. Ārpus Eslingenas dzīvojošie kursu laikā var apmesties internātā.

UZTURVIELU IEVEŠANAS AIZLIEGUMU IZCEĻOŠANAS NOMETNĒS NEATCELS

ASV valdības DP komisijas darbības koordinātors Eiropā A. Skvadrili, atbildot uz LCK lūgumu gādāt par aizlieguma atcelšanu ienest izvietošanas nometnēs uzturvielas, paskaidrojis, ka aizliegums esot nepieciešams un to negrozīšot.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Richards Cers, Gronā.

DRĪZ PŪTĪS KUĢIS

Pamājot tagad ar roku Eiropai nāk prātā tā diena, kad bija jāatvadās no Kurzemes krasta. Nesen jau arī pagāja ceturtā gadskārta, kad pār Latviju galīgi nolaidās dzelzs priekškars. Man tur palika mīļi tuvinieki, un visus šos svešniecības gadus bieži bija jācīnās ar sirdsapziņas pārmetumiem, ka vecajos, labajos laikos, vēl dzimtenē kopā dzīvojot, nebiju pret viņiem tāds, kāds varēju būt.

Tagad, kad mani vairs tikai nedaudz dienas šķir no atvadu brīža ar Eiropu, lielā skaidrībā parādās Vācijā aizvadīto gadu šķērsgriezums. Vēlreiz mums visiem, kas pamet šo bēdu zemi, jāatvadās no ļoti tuviem cilvēkiem, kuŗus nekad vairs neredzēsim. Bet ar kādām sajūtām vadīsim savas dienas viņā krastā, apzinādamies, ka Vācijā palikušie atradīsies aiz dienišķo rūpju, bezdarba, slimību un vecuma dzelzs aizkara, kas uz nezināmiem laikiem nošķir viņus no nākotnes, no paša elementārākā, kas uztur cilvēkā dzīves prieku?

Kā vērojams, emigrācija strauji vēršas plašumā, par jaunu sēdekli domā arī mūsu cetrālās organizācijas. Un pienāks brīdis, kad būs vairs tikai palicēji un aizbraucēji, līdzīgi tam, kā tas bija, kad Kurzemi pārplūdināja boļševiki. Tikai atvadu brīdī pilnīgi apzinos, cik maz darīts šo palicēju labā un cik daudz varēja darīt, savā laikā paredzot notikumu attīstību. Vai vecu ļaužu nometnes ir viss, ko varējām sagādāt latviešu tēviem un mātēm? Vai par tādām nebūtu rūpējušās arī šejienes iestādes, ja paši to nebūtu darījuši ar vai bez IRO atbalsta? Vai šais gados nebija iespējams nodibināt sakarus ar vācu pārvaldes iestādēm? Vai nebija iespējams daudziem, kam tas ir un būs vajadzīgs, palīdzēt vismaz iekļauties vācu saimniecībā? Daudzi nezina, cik tas grūti. Vai nebija iespējams dibināt darbnīcas, uzņēmumus, cita veida pasākumus, kuros šie tautieši rastu darbu un maizi?

Drīz pūtīs kuģis. Bet atvadoties gribas uzsaukt — vēl nav par vēlu!

Kurp domā izceļot mūsu rakstnieki

NOLEMTS DIBINĀT PRESES DARBINIEKU PALĪDZĪBAS FONDU

Pasaules luterāņu studiju centrā Imbshauzenā pie Northeimas britu joslas latviešu un igauņu preses darbiniekus un interesantus īpašā sarīkojumā iepazīstināja ar tagadnes reliģiskām problēmām. Referēja prof. T. Celms, prof. Trillhas, pasaules kristīgo studentu prezidents Dr. Mekijs, Church World Council pārstāvis Vācijā Hesbro, studiju centra vadītāji prof. Edm. Šmits, māc. Pavasars un citi.

Notika arī Latviešu preses biedrības britu joslas kopas sanāksme, piedaloties pāri par 20 biedriem. Valde akceptēja ierosinājumu dibināt preses darbinieku palīdzības fondu un aicināt izceļojušos biedrus atbalstīt vecākās paaudzes rakstniekus un preses darbiniekus, kas paši nespētu izceļot, kā arī nolēma sazināties ar Alterfrādes lauksaimniecības skolas vadību par atsevišķas preses darbinieku grupas apmācīšanu kādā lauksaimniecības arodā. Lai atvieglotu LPB darbību, biedriem izklīstot, ko izceļošana arvien vairāk pastiprina, ierosināja pārveidot biedrības statūtus, nosakot par tās galveno vadību kopu kollēģiju, kas sastādītos no kopu priekšniekiem. Sanāksme konstatēja, ka latviešu preses pārstāvis LNP nav LPB vēlēts un atzina, ka turpmāk presi LNP vajadzētu pārstāvētu LPB izraudzītai personai.

Kursu laikā par latviešu literatūru referēja Jānis Veselis, klasicismu un klasiku — Hugo Krūmiņš, LPB britu joslas kopas darbību — Olģerts Liepiņš, Latviešu-lietuviešu vienības darbu — mag. hist. J. Bračs. Referāti radīja dzīvas pārrunas.

Esot vienkopus, radās arī izdevība noskaidrot, kurp mūsu rakstnieki domā izceļot. „Pareizi darā tie tautieši, kas izceļo uz to zemi, kurp dodas vairākums — uz Austrāliju. Bet pats vēl nezinu, kurp liktenis mani vedīs," izsakās latviešu teiksmu autors Jānis Veselis. Viņš jau 1945. g. uzrakstītajā dzejolī „Austrālija" starp citu saka: „Vai zeme dīvainā kļūs latvjiem māja, kad dzimteni nāves ēna klāja?"

Kopas priekšnieks Olģerts Liepiņš saka: „Domāju izceļot uz ASV, jo ceru, ka tur varēs sekmīgāk cīnīties par Latvijas neatkarību. Esmu pieteicies arī baznīcas akcijā. Zeme ir maza, attālumiem nav vairs nozīmes, tā kā ceru būt garā vienots ar Jāni Veseli Austrālijā."

Lugu rakstnieks Hugo Krūmiņš, kas izmācījies drēbnieku amatā, īsi pirms telefoniskās izsaukšanas uz Ventorfas transitnometni, izteicās: „Latvieši Kanadā varētu būt kultūras nesēji, tur par to liecina mūsu turienes mākslinieku panākumi. Kanadā latvieši var kultūrāli organizēties, tāpēc es izvēlos šo zemi."

Ēriks Raisters turpretim domā citādi: „Jāpaliek Eiropā. Rakstniekam ieteicama būtu Francija — veca kultūras zeme. Ja nevarētu izceļot uz turieni, tad puslīdz vienalga, kurp dodos. Katram gadījumam esmu pieteicies baznīcas akcijā uz ASV."

Mintauts Eglītis pievienojies savas ģimenes padomes lēmumam — nākamajā akcijā doties uz Austrāliju, kur jau priekšā daži ģimenes locekļi.

Emīlam Skujeniekam ir nodoms izceļot uz ASV. Varbūt tur būs iespēja strādāt kādā no 28 lietuvju laikrakstiem. „Bet ja netikšu uz Ameriku, braukšu uz Austrāliju," saka rakstnieks un ir pārliecināts, ka arī no Austrālijas varēs atgriezties brīvā dzimtenē, kad pienāks laiks. Līdzīgu spriedumu izsaka arī žurnālisti.

Osvalds Akmentiņš

Seriju likums

Nelaime un neveiksmes arvien nāk serijām. Tā tas ir dabā un arī ar katru atsevišķu cilvēku: ja jau viņam neveicas, tad kādu laiku neveicas uz visas līnijas. Pēdējās dienās šis „seriju likums" piemeklēja arī mani. Īsā laikā bija jāpiedzīvo dažādas nelaimes un neveiksmes. Protams, tādas bija arī agrāk (ko nu par to!), bet vai tas kāds mierinājums?

Sākās ar to, ka savainoju labās rokas pirkstu. Liekas, ka nav lielu vai mazu nelaimju — ir tikai nelaimes ar dažādām sekām. Piemēram, ja meteors, nākdams no pasaules izplatījuma, uzkristu uz galvas „tautu tēvam" un no pēdējā pāri paliktu tikai kodīgi dūmi un no saldas atmiņas... Mēs teiktu, ka notikusi nelaime, un atrastos varbūt tādi, kas teiktu, ka notikusi liela nelaime, tomēr būtu tādi, kas to būtu neizsakāma laime. Piemēram tagad, ka tas pats meteors nosķeltu tam pašam „tautu tēvam" tikai vienu ūsu un vēl nekā vairāk. Atkal mēs teiktu, ka notikusi nelaime, un atrastos varbūt tādi, kas teiktu, ka notikusi maza nelaime, bet faktiski tā būtu grandioza nelaime.

Ar šiem diviem nevainīgiem piemēriem es gribēju pierādīt, ka dabā „lielas" vai „mazas" nelaimes sekas savā „lielumā" un „mazumā" ir pretēji proporcionālas.

Manai rokai nebija vairs stingra un akadēmiska tvēriena, un, mazgājot šķīvjus, tie bieži noripoja uz virtuves grīdas, kur ar draiskulīgu troksni arvien sašķīda smalkās drumstalās. Pateicoties simpātiskai tradīcijai, kas noteic, ka virtuves personālam nav jāmaksā par saplēstiem traukiem, mani no šķīvju mazgāšanas darba atbrīvoja. Tik tālu nelaimes sekas bija laimīgas.

Pirksts nebija pat izārstēts, sāku gaidīt uz kādu citu nelaimi, kurai, saskaņā ar seriju likumu, būtu jānāk vēl drīz. Tā arī notika.

Tai dienā es filozofiskā mierā strādāju pie maizes griežamās mašīnas, kas bija tik stiva kā pati... Tomēr tā bija laba mašīna, jo angļu mašīnas ir labas — to zina visi. Bet visi nezina, ka šīs mašīnas pavisam nevajag remontēt. Šeit mašīnu dzen, kamēr tā kustas, un tad pērk jaunu. Pirms pāris mēnešiem mūsu virtuvē kapitulēja viena no elektriskām krāsnīm. Ieradās viens inženieris (šeit visus atslēdzniekus dēvē par inženieriem), kas ... nedēļas, izdzēra uz virtuves rēķina daudzas galonus tējas un krāsni, protams, neizlaboja. No šī inženiera dabūju zināt, ka viņš saņem algu par padarīto darbu. Dabūju arī zināt, ka viņš necer krāsni salabot, jo viņam nav slēdžu schēmas, bet schēma ir fabrikas noslēpums. Uz manu jautājumu, cik ilgi viņš pie mums ciemosies, inženieris atbildēja, ka tā ir šefa darīšana. Pēc divām nedēļām inženieris pazuda un viņa vietā ar firmas auto ieradās četri citi inženieri, kas veco krāsni izmeta pagalmā, bet tās vietā uzstādīja gluži jaunu.

Par krāsni es pastāstīju tādēļ, ka arī maizes mašīna jau sen uzrādīja slimības pazīmes: šad tad tās iekšās kaut kas aizcirtās. Protams, nāca inženieri, dzēra tēju, skatījās un apspriedās. Šīs apspriedes vienmēr beidzās ar to, ka mašīnu ieeļļoja, un tas arī bija viss. Kā jau teicu, tai dienā, kad mani piemeklēja jauna nelaime, strādāju pie maizes mašīnas. Tā bija tik stīva, ka pusstundas laikā dabūju slapju muguru un biju spiests dzīt pēdas inženieriem. Viņi ieradās ar lielu eļļas kannu, izdzēra katrs pa tasei tējas, ieeļļoja mašīnu un aizgāja kā nākuši. Pieķēros atkal pie mašīnas — no eļļošanas nebija nekāda labuma. Dusmās izšķīros: ja jau tai nelaimei jānāk, tad lai viņa nāk ar lielu troksni, vismaz hostelis tiks pie jaunas mašīnas! Ar abām rokām iešūpoju mašīnas sparratu un tad visā spēkā apcirtu to kādas piecas reizes apkārt . . . Kaut kas noknakšēja, kaut kas lūza, kaut kas spindzēdams kā lode aizgāja pa gaisu un . . . mašīna sāka strādāt kā pulkstenis. — Jādomā ka mašīnas zobratos kaut kas bija iesprūdis. Lai nu man tagad kāds mēģina iestāstīt ka stachanoviskie paņēmieni nav labi!

Īsi sakot, nelaime nenotika, un es jau sāku šaubīties par seriju likumu. Tai dienā bija arī jāsaņem alga, ko nekādā ziņā nevarēju uzskatīt par nelaimi. Noteiktā stundā, dziedādams — „This beautiful girl is my", devos uz kantori pēc naudas. Īstenībā šeit nemaz nav jādzied: dziesmas vārdi jāizrunā labi stiepti un brīžiem jāiegaudojas kā vilkam mežā. Par melodiju un ritmu arī daudz nav jābēdā: jo trakāk, jo labāk. Tā nu es dziedādams aizgāju uz kantori, saņēmu tur naudu un, pārnācis mājās, gribēju kādu daļu noguldīt „zeķē". Kā jau cilvēks, kas neaizmirst vēstures mācību, es krājkasēm diez' kā neuzticējos un glabāju iekrāto naudu vecā aprakstītā aploksnē, ... vieglu dūrienu. Šai fizioloģiskai parādībai nākošā mirklī sekoja psicholoģisks izskaidrojums: sirdi grūti pelnītā naudiņa bija nozagta! Seriju likums nepievīla . . .

Ja jums kādreiz nozagts godīgā darbā nopelnīto naudu, tad nefilozofējiet veltīgi: mierīgu prātu uzskatiet notikušo par nelaimi kā tādu. Tā arī es. ... nauda laimi nenes. Šinī sakarībā es policijai par zādzību neziņoju, jo baidījos, ka tā zagli atrastu un man nāksies ar viņu iepazīties. Tai pašā nedēļā „Londonas Avīzē" lasīju izsludinājumu „Krājiet zeltu pūriņā . . ." Diemžēl, mans pūriņš tad jau bija izlaupīts.

Nelaimes arvien nāk serijām.

Drūmais

Holandes tulpju laukos

Katrs, kas Holandē iebrauc laikā, kad zied lielie puķu lauki starp Hāgu, Leideni un Harlemu, steidzas tos apskatīt, jo tas ir tiešām vienreizējs pārdzīvojums. Sevišķi jaukā laikā pastāvot, tūkstošiem ļaužu gan kājām, gan braukšus dodas puķu laukos baudīt brīnišķīgo skatu. Vispirms zied narcises, krokusi un hiacintes, tad seko dažādās tulpju sugas visādās krāsu ninsēs. Ir neaizmirstams skats, vērojot plašo Holandes līdzenumu no vienas vietas nosētu ar visdažādāko krāsu laukiem. Kā milzīgs tepiķis tie sedzas pār zemi, cik tālu vien sniedzas skatiens. Puķu lauki priekšzīmīgi iekārtoti un kopti. Pareizos četrstūros tie seko viens otram. Aizvien nāk klāt vēl neredzētas krāsu kombinācijas.

Vietām ainavu šķērso Holandei tik raksturīgie kanāļi, gan lieli, gan mazi ar gleznainiem tiltiem. Pret apvārsni asi atdalās daudzo vējdzirnavu silueti un glītās zemnieku mājas. Viss liekas ieausts šajā lielajā puķu tepiķī. Uz ceļiem redzami bērni ar puķu klēpjiem un ziedu vītnēm, ko piedāvā pirkt par dažiem centiem. Ziedu gan tik daudz visapkārt, ka nekad nebūtu iespējams tos visus pārdot, un tas arī nav puķu lauku īpašnieku nodoms. Ziedus laicīgi noplūc, lai labāk izveidotos puķu sīpoliņi, kas arī ir vērtīgais šīs nozares produkts. Holandes puķu sīpoli atraduši tirgu visā pasaulē, ceļodami turp lidmašīnās, kuģos un vilcienos. Tā ir šī skaistuma praktiskā puse, tomēr negribas par to domāt, raugoties raibajā krāsu rotaļā un ieelpojot smaržīgo gaisu, bet gan ar visu sirdi baudīt šo skaistumu, šo Holandes jauko īpatnību, vēl un vēl.

Viens notikums sevišķi pievelk puķu lauku apmeklētājus no tuvienes un tālienes. Tas ir slavenais puķu korso, ar ko parasti beidzas puķu sezona. Puķu pilsētas Sasenheima, Lise un Hillegoma tērpušās svētku rotā. Visur redz puķu vītnes, un māju priekšā uz mauriņiem no puķu ziediem izliktas brīnišķīgas mozaīkas, ornamenti un gleznas. Pilsētiņās valda pacilāta svētku noskaņa, un visur drūzmējas milzums ļaužu, gaidīdami uz galveno notikumu — puķu ratu braucienu. Šogad uz šiem svētkiem bija ieradušies ap pusmiljons holandiešu un ļoti daudz ārzemnieku, to vidū arī labs pulciņš holandes latviešu. Parādījās gaŗa rinda ar dažādās krāsās skaisti dekorētiem puķu ratiem. No ziediem bija veidotas visdažādākās figūras un tēli. Saulē mirdzēdami un smaržodami, rati lēnām virzījās pa ceļu, malā stāvošo ļaužu pulka ovāciju pavadīti. Ļaudis tikai lēnām izklīda, acīm atvadoties no skaistajiem puķu laukiem. Bija beigusies skaista diena.

Leidenē, maijā.

L. Vanags

Puķu korso Holandē

K. Kronpuša uzņ.

Knuts Lesiņš

VĒJŠ

Kad aiziešu, būs viss — kā bijis,
Nekā es nepaņemšu līdz.
Mans prieks bij skaņa, skumjas — smarža,
Un mīla — savilņojies zīds.

Tu brīnīsies, no snaudas traukta, —
Kas teica: mīlu!? — tikai joks...
Kāds ienāca un aizgāja:
Bij vējā mazliet vēries logs.

Žurnāls ar augošu nozīmi

Kāda nopietna žurnāla izdošana jau normālos apstākļos Latvijā bija bīstams risks, jo ienākumi reti kad līdzsvarojās ar izdevumiem. Protams, vēl nedrošāka žurnālu stabila pastāvēšana pašreizējā situācijā. Lai atceramies, ka ar 1947. gadu Stokholmā izbeidzās Daugava, ar ko tik cēli bija domāts rast tiešu turpinājumu mūsu literātūras uzplaukuma laikam Latvijā. No četriem žurnāliem, ko pēc kapitulācijas iespieduši Vācijas latvieši, pašlaik solīta vēl tikai viena turpināšana, kaut gan praktiski par to jāšaubās. Tās, lūk, ir nepatīkami draudīgas nelaimes zīmes mūsu kultūras dzīvei svešumā, jo, palikuši bez sava nopietna žurnāla, garīgi jutīsimies tāpat, kā novalkājuši pēdējos goda svārkus.

Šādos apstākļos mūsu uzmanību arvien vairāk piesaista mēnešraksts **Ceļa Zīmes**, kas divi Andreju — Eglīša un Johansona — vadībā sākts izdot Stokholmā. Vēl gan Ceļa Zīmju pastāvēšana liekas kā izmēģinājums, īsti tas vēl neattaisno mēnešraksta nosaukumu: 1. numurs iznāca pagājušā gada beigās, bet otrs tikai šī gada martā; trešais esot paredzams maijā vai jūnijā. Tomēr ir cerības, ka grūtumus izdosies pārvarēt. Ceļa Zīmēm rasta diezgan droša aizmugure, — to izdošanu pārņēmusi Zviedrijas latviešu YMCA, un tas gan būs pats cildenākais darbs, ko šī organizācija cenšas veikt latviešu nacionālās kultūras laukā.

Kaut gan notikuši dažādi spriedelējumi par to, kur varētu atrasties nākamais latviešu garīgais centrs, nevajadzētu piemirst, ka vismaz tuvākajos gados nekur citur tam nav tik drošu pamatu kā tieši Zviedrijā. Nav taču nekur citur vienkopus tādas intelligences izlases kā tieši Zviedrijā. Nav arī nekur citur tādas fiziskās un garīgās brīvības latviešu bēgļiem kā Zviedrijā. Gribētos apgalvot, ka arī materiālā baze tur vairāk nekā solīda. Viss tas ļauj teikt, ka Zviedrija droši var būt tā vieta, kur tiek izdots visas pasaules latviešu apvienotais žurnāls. Ja Ceļa Zīmes par tādu izvērstos, nevienam nebūtu iemeslā tās apskaust, jo iznākušie divi numuri skaidri apliecina tā noteikto, simpatisko seju.

Ka Ceļa Zīmes arvien vairāk tiecas apvienot ap sevi latviešu rakstniekus, zinātniekus un žurnālistus no visām zemēm, par to jo īpaši pārliecināmies 2. numurā. Tā līdzstrādnieki dzīvo Zviedrijā, Vācijā, Anglijā, Italijā, Dānijā. Saturs kļuvis vairāk līdzsvarots, žurnāla iekārtojums stabilizējas, izveidojas tīkama apskata nodaļa, kur pe vārda tiek literātūras kritiķi un ideologi.

Žurnāls lešām vēlas rādīt **ceļa zīmes** svešuma teku minējiem. Tas ir cīņas žurnāls, tāpēc tam ir un arvien paliks stipri pasvītrāts ideoloģiskais moments. Taču, jau salīdzinot otru numuru ar pirmo, kļūst redzams, ka ārīgais nogludinās, blakus tīri ideoloģiskiem rakstiem lasāmas gan apceres, gan literāri sacerējumi, kas ievada bezkaislīgās gara dzīves problēmās. Liekas, arī šai ziņā žurnālam izredzes līdzstrādnieku skaitu vērst plašumā, piesaistot — ne jau vienaldzīgos un ņirgas, bet neitrālos gara dzīves darbiniekus, kas vēlas būt tikai garīgo vērtību radītāji un sargi. Jādomā, ka pamazām Ceļa Zīmes pievērsīsies arī citu tautu kultūras jautājumiem. Viljama Metjūsa vārds starp 2. numura līdzstrādniekiem šai ziņā sola daudz.

Ceļa Zīmju literārajā daļā otrā numurā jo īpaši ievērojam Ojāra Jēgena sonetus. Pavisam nemanot latviešu literātūrā ienācis jauns patiess dzejnieks, kam ir ko teikt un kas ieguvis respektējamu dzejas kultūru. Apskatā svarīgas problēmas par mūsu literātūras tālākajiem likteņiem apcerējis Dzintars Sodums.

Novēlēsim, lai Ceļa Zīmēm ietu secen citu trimdas žurnālu liktenis!

Jānis Rudzītis

Pāvils Klāns

IELAUŠANĀS BAD-KISINGENĀ

(Beigas)

„Ka viss tas ir ļoti romantiski, to jau jūs būsit ievērojusi," Kiliņš atlaida galvu sēdeklī. „Florians ar Stellu ir uzgājuši savās istabās un atklāj viens otram sirdis. Tās abas ir krietnas un labas sirdis, un, ja varat man ticēt — nekad nespēs ilgi palikt viena no otras šķirtas. Tai pašā laikā Melnais, kas, neraugoties uz savu paskarbo ārieni, sirds dziļumos tomēr nēsā dažus rūpīgi slēptus sentimenta pilienus, ir atkal atslēdzis Spānijas kambari. Šis cilvēks, kas prot atmūķēt durvis un pazīst Eiropas antikās mākslas vērtības tik pat labi kā automobiļa motoru, prot arī lieliski spēlēt klavieres un tagad skandina saviem draugiem prelīdi — pašu pirmo, kas atrodama Bacha „Wohltemperiertes Klavier". Bet tā ir prelīde arī viņam pašam un arī man un Čikam, un tagad arī jums. Jo mums nu uz visiem laikiem skaidrs, ka mums sava dzīves laime jāmeklē citur un jāsāk viss no jauna."

Kiliņš spēji aizmeta pusizsmēķēto cigareti pa Belcebula logu un, kā kāda spēja impulsa dzīts, strauji piestartēja motoru. Belcebuls ierūcās un, kā jau Kiliņš bija brīdinājis, devās atmuguriski no kalna lejā, tā ka Mirabellas jaunkundzei vasarnīcas gaišie logi visu laiku palika acu priekšā.

„Varbūt jums taisnība," itkā no grūtsirdīga sapņa dzīvē atgriezdamās, viņa sacīja, „es tikai nevaru saprast, kā Florians varēja pamest tik skaistu, smalkjūtīgu un gudru cilvēku, kāds ir Stella."

„Tas nu ir drusku par daudz," Kiliņš pasmaidīja. „Vai jūs esat tik sliktās domās par sevi?"

„Nē, varbūt pat otrādi... Varbūt. Bet tikai šovakar es uzzināju, cik daudz viņi patiesībā nozīmē viens otram."

„Jā," Kiliņš pamāja.

„Viņam nu būs jāpārraksta visi papīri. Uz divi vārdiem."

„Papīri?"

„Es mēģināju atvieglot viņam izceļošanu."

„Mūzika, komplimenti, reveransi — mēs, liekas, atgriežamies galantajā gadu simtenī."

„Jūs laikam no turienes nākat," Mirabellas jaunkundze no sāniem palūkojās viņā, „ja atceros jūsu aizkustinošo angļu teikumu. Bet Belcebulam būtu jāļauj atpūsties — mēs esam klāt."

Kiliņš pieturēja. Viņi atradās nomaļā ielā ar dažām atsevišķām, augstām mājām starp sakņu un puķu dārziem, uz kuŗu zaļo lapotni laternas meta savu bālo gaismu, cīnīdamās ar pelēko rīta ausmu. Lietus plīkšēja uz ietves un grabinājās pa Belcebula jumtu, un klusā, vientulā iela viesa abos dīvainu skumīgumu. Viņi sēdēja un klusēja, lietū klausīdamies, un Mirabella nemaz nesteidzās izkāpt.

„Dzīve ir spēle, kā tas kopš daudziem gadu simteņiem jau zināms," Kiliņš stīvi lūkojās notekā, pa kuŗu aiztecēja pelēks un steidzīgs ūdens no jumtiem un debesīm. „Mēs uzdodamies par tiem, kas mēs neesam, mēs darām darbus, kas mums neatbilst un dzenamies pēc tā, kas mums nepieder. Un iekārojam to, kā mums nevajaga. Bet bez spēles dzīve būtu garlaicīga."

„Vai jūs arī vienmēr spēlējat?"

„Jā. Atskaitot tās reizes, kad es nespēlēju. Tad parasti nav skatītāju un līdzdalībnieku."

„Cik drošsirdīgi."

„Nē, vaļsirdīgi. Tādēļ, ka mēs vairs neredzēsimies."

Mirabellas jaunkundze vēlreiz no sāniem viņu uzlūkoja. Klusēdami abi braucēji izrausās no Belcebula un sadevās rokām.

„Jūs vairs neraudat?" Kiliņš mēģināja ielūkoties Mirabellas jaunkundzes acīs.

„Tagad nē," viņa atteica, lūpu kaktiņiem nodrebot. „Kad es būšu vienatnē, man vairs nebūs jāsavaldās un — jāspēlē. Ardievu!"

„Ardievu!"

Belcebuls ierūcās tikai labu brīdi pēc tam, kad Mirabellas jaunkundze jau bija aiz sevis aizvērusi pelēkā nama durvis.

*

Kad Kiliņš atkal bija kalnā un ar pūlēm, atmuguriski manevrēdams, īsto ceļu atradis, piebrauca pie vasarnīcas durvīm, Čiks ar Melno jau gaidīja un pāri viņa galvai iemeta automobilī savus mēteļus un koferus. Kiliņš, nekā nevaicādams, saņēma pasviestās lietas un novietoja Belcebula sēdekļos.

„Tu brauci atmuguriski?" Melnais savieba seju. „Tā tu pārkarsē motoru."

„Kopš vakardienas mums viss gājis atmuguriski." Kiliņš nošūpoja galvu.

„Tagad dosimies tikai uz priekšu," Čiks izpūta pīpes dūmus. Viņi novietojās Belcebula izdilušajos sēdekļos, un visi reizē atskatījās uz kluso vasarnīcu, pār kuŗu, spirgta lietus pilni, koki rīta gaismā šūpoja savus svaigi zaļos zarus. Bet pēkšņi Čiks apdomājās, izlēca no automobiļa un pieskrēja pie durvīm, virs kuŗām baloja Kiliņa sacerētais brīdinājuma uzraksts. Čiks pārlocīja to uz pusēm un atstāja karājamies tā, ka uz tā bija lasāmi vairs tikai pēdējie vārdi:

Lūdzam bez vajadzības netraucēt.

Noklepojies viņš atgriezās Belcebulā un uzlika Kiliņam roku uz pleca.

„Tas ir tas labākais, ko tu savā mūžā esi uzrakstījis."

„Kā uz skatuves," Melnais palūkojās uz vasarnīcas durvīm.

Šai brīdī no kalna — pa to pašu ceļu, pa kuŗu naktī bija atgriezies Čiks, jautri dziedādams un rokas plaši šūpodams, lejup nāca pavecs vīrs pilsētas naktssarga uniformā. Viņš vērīgi aplūkoja svešo automobili, kautko noņudēja un atslēdza lielos vārtus, pār kuŗiem bija pārkāpis Melnais.

„Hei, ko jūs še darāt?" Melnais iesaucās pa Belcebula logu.

„Sargāju vasarnīcu. Kas jums par daļu?" naktssargs atsaucās.

„Vai varat pateikt, kas viņā dzīvo?"

„Divi lieli zvēri — pilsētas policijas prezidents un peldu iestādes direktors," vecais lepni atbildēja. „Vai gribējāt ko uzzināt?"

Viņš bija pienācis pavisam tuvu pie Belcebula, un vīna smarža, kas plūda no viņa zaļgano ūsu apakšas, bija skaidri jaužama.

„Nē," Melnais papurināja galvu. „Bet mēs varam ko svarīgu pateikt jums — kamēr jūs jauki pavadījāt sestdienas nakti, vasarnīcā notikusi ielaušanās."

„Mein Gott!" vecais vīrs ķampa sev pie krūtīm. „Patiesi? Kā jūs to zināt?"

„Mēs paši visu piedzīvojām," Melnais piestartēja automobili. Motoram ierūcoties, naktssargs grāba ar roku, itkā gribēdams to aizturēt.

„Halt! Jums jāpaliek šeit! Es tūliņ saukšu policiju."

„Nesauciet vis. Nekas nav zudis. Bet jūs var atlaist no darba. Labāk pamodiniet pulksteņ astoņos peldu iestādes direktoru un nododiet viņam mūsu sveicienus. Ja gadījumā policijas prezidents atgriezdamies atrastu kādas nekārtības, peldu iestādes direktors viņam apliecinās, ka visu nakti esat bijis savā vietā, un uzņemsies visu atbildību. Ar labu rītu."

To teicis, Melnais piedeva gāzi, un, pārsteigto un apmulsušo naktssargu aiz sevis pamezdams, Belcebuls gāzelēdamies un rūkdams devās no kalna lejā.

„Vai tu vismaz atstāji Stellai ar Florianu nama atslēgas?" jautāja Čiks.

„Esi bez rūpēm. Tagad viņi tik drīz nemaz negribēs laukā nākt."

Viņi devās cauri vēl gulošajai pilsētai, drīz pameta aiz sevis pēdējos namus un vēl pēc mirkļa Belcebuls, jautri sprauslodams, jau skrēja pretim saules lēktam pa nakts lietū tīri nomazgāto šoseju.

Kiliņš, uz Bad-Kisingenas tālumā nozūdošajiem pakalniem un torņiem atskatīdamies, skumji sacīja:

„Čik? Tā mazā troaniete tomēr bija jauka latviešu meitene."

Bet neviens neatsaucās — kā cilvēki, kas noguruši no pārsteigumiem vai nodevušies katrs savām domām.

Chronika

Būvinženieris Augusts Grundmanis Štutgartes techniskā augstskolā aizstāvējis disertāciju par „Inženierbūvju mākslinieciskо veidojumu un aistētiku" iegūdams inženierzinātņu doktora gradu. Darbā analizēts tiltu formālais veidojums atkarībā no to konstrukcijas. Jaunais doktors dzimis 1904. g. Rīgā, beidzis 1935. g. LU inž.-zin. fakultāti ar „Summa cum laude" un no 1938.—44. gadam studējis architektūru.

Dziedone Mirdza Poļikēviča ieradusies Austrālijā. Viņa nav saistīta ar darba līgumu un devusies pie sava vīra, kas jau ilgāku laiku strādā Brisbenes tuvumā, kur brīvajos brīžos iet medībās un lepojas, ka nošāvis ķenguru. Māksliniece meklēs iespējas sarīkot koncertu austrāliešu sabiedrībai.

Iznācis mēnešraksta „Laiks" 34. numurs Grāmatu Drauga apgādā Sillenbuchā. Kā zināms, apgāda īpašnieks izceļojis uz ASV un darbus tagad vada Pauls Ošenieks.

A. Kalnāja apgāds Švābu Gmindē, agrāk Manheimā, izdevis 60 dziesmas 2 un 3 balsīm skolēnu koŗu vajadzībām. Saturā populārākās latviešu tautasdziesmas un Latvijas himna. Krājumu papildina dažu latviešu un svešautoru autoru ziņģdziesmas.

Oberammergavas Kristus ciešanu spēlēm, kas notiks 1950. g. no maija otras puses līdz septembra vidum, jau tagad Vācijas pilsētu ceļojumu birojos var iepriekš pasūtināt apmešanās vietas un uzturu.

MŪSU TAUTIEŠU DZĪVE ZEM TROPU SAULES

Vēstules un informācija par latviešu gaitām un vispārējiem apstākļiem Dienvidamerikā

Vairums latviešu bēgļu, kas nolēmuši nepalikt Eiropā, bet izceļot tālāk uz aizjūras zemēm, par savu ceļa mērķi izvēlējušies Ziemeļamerikas Savienotās Valstis, Austrāliju vai Kanadu — pa daļai vadoties no mūsu centrālo iestāžu un vadītāju amatpersonu atzinumiem un ieteikumiem, pa daļai individuālu apstākļu ietekmēti. Latviešu izceļotāju dzīvei Austrālijā, ASV un Kanadā esam laikrakstā vairākkārt veltījuši arī pa īpašai lappusei, lai mēģinātu ar vienlaicīgu plašāku informāciju kaut cik vispusīgāk atspoguļot turienes apstākļus mūsu veco un jauno emigrantu vai arī preses skatījumā.

Diezgan daudz latviešu tomēr par emigrācijas gala mērķi izvēlējušies Braziliju, Argentinu vai citas Dienvidamerikas zemes, lai gan mūsu centrālās trimdas organizācijas visumā, šo kontinentu, latviešiem izceļošanai neieteic. Bez tam Brazilijā un citās Latiņu Amerikas zemēs jau no agrākiem gadiem dzīvo zināms skaits tautiešu, kam tagad pievienojas jaunie ieceļotāji. Tādēļ šoreiz veltām lappusi latviešu dzīvei Dienvidamerikās valstīs, ar prof. E. Dārziņa vispārēju rakstu par dzīvi tropiskajos apgabalos.

Latviešu rosība Čīlē

Vairākas latviešu ģimenes, kas priekš kāda laika ieradušās Čīlē, Santiago pilsētā, paguvušas tur jau iekārtoties dzīvei un rosīgi piedalās sabiedriskā laukā, izmantojot visas iespējas informēt par mūsu tautas traģēdiju un ciešanām.

Par saviem jaunajiem dzīves apstākļiem viņi raksta. — Cilvēki te ļoti laipni, bet tā ir ierastā forma, kas bieži liek šaubīties, vai tai vispār var ticēt. Neviens nekad neteic „nē", bet vienmēr „rīt", un tā nav saprotams, vai atbilde izrunājama kā noraidījums vai vilcināšanās.

Čīlē darbojas arī Starptautiskās sieviešu apvienības pārstāvība. Šī „Centro Feminino", darbs izpaužas tikai studentu atbalstīšanā, proti — gādājot tiem lētas pusdienas.

Aprīļa sākumā Santiago ieradušies 3 Pasaules baznīcu apvienības pārstāvji — Hermans no Dženēvas, Bralijs, kas Vācijā apmeklējis arī mūsu archibīskapu Eslingenā, un Dr. Dings, kas pārzināšot DP izvietošanu Dienvidamerikā. Šīs komisijas mērķis bijis panākt lielāka DP skaita novietošanu Čīlē. Katoļu un židu organizācijas šo jautājumu esot sākušas jau agrāk kārtot patstāvīgi.

Luterāņu baznīcas apvienības komisija sasaukusi visas protestantu organizācijas uz sēdi, kurā no latviešiem piedalījusies Margarieta Buša. Nodibināta komiteja, kas palīdzēs atbraukušajiem izvietoties un sagādāt darba iespējas, tāpat uzsāks akciju, lai Čīlē uzņemtu lielāku iebraucēju skaitu. Komiteja nodibinājusi sakarus ar valsts imigrācijas daļu. Paredzēts sūtīt uz Eiropu komisiju, kuras uzdevums izraudzīt nākošos imigrantus. Jaunā komiteja darbojas YMCAs telpās. Jāatzīmē, ka vietējā YWCA dzīvi piedalās atbraucēju aprūpēšanā. Ikkatru atbraucēju transportu sagaida YWCAs biedrenes, jo YWCA Čīlē skaitās kā IRO pārstāvis. Arī pārējās kristīgās organizācijas interesējas par atbraucējiem. Tā presbiteriāņi nodevuši savas skolas telpas atbraucēju pagaidu nometināšanai un visu protestantu baznīcu pārstāvji un studenti piedāvā savus pakalpojumus. Atbraucēju aprūpē iesaistījušās ap 12 organizāciju. Čīlē dzīvojošie latvieši nodibinājuši kontaktu arī ar lietuviešiem un ar igauņu ieražanos cer drīzumā nodibināt Baltiešu klubu. Iebraukušie luterāņu baznīcu apvienības federācijas locekļi šo nodomu silti apsveikuši un solījuši rūpēties, lai baltieši dabūtu savu mācītāju.

Minētie pārstāvji arī izaicinājuši Čīles Latviešu apvienības vadību uz tuvākām pārrunām, lai gūtu objektīvu ieskatu par iebraucēju darba un dzīves apstākļiem. Tāpat pārrunātas iespējas un eroti, kas Čīlē varētu bēgļiem sagādāt eksistenci. Čīles Latviešu apvienība ievadījusi sarunas attiecīgā ministrijā, lai ar apvienības atsaukumi dotu iespēju latviešiem iekļūt Čīlē. Apvienība cenšas tad palīdzēt atbraucējiem sameklēt darbu. Apvienībai ienākuši daudzi atbalsta lūgumi, bet darbības sākumā to nav iespējams sniegt. Tomēr labā griba un darba spars palīdzēs tikt pāri arī šiem grūtumiem.

T. E.

Kolumbijai vajadzīgi mūziķi

Bavārijas apgabala LCK pārstāvis A. Šteinhards piesūtījis nometnēm darba piedāvājumu sarakstu, kurā uzskaitīts dažs interesants aroda. Tā, piemēram, Kanadai Pasaules baznīcu apvienība meklē sievietes — protestantes, kas būtu ar mieru strādāt baznīcu dienestā. Viņām jābūt vecumā no 22 līdz 35 gadiem, izglītotām un vismaz ar nelielu praksi šādā darbā. Kolumbija meklē ne vien lauksaimniekus un fiziska darba strādniekus, bet arī brīvo profesiju darbiniekus — tas, laikam gan, ir viens no nedaudziem gadījumiem, kad imigrācijas zeme tādus pati pieprasa. Bogotā vajadzīgs peldēšanas skolotājs bērniem un administrātors kādā moderna sporta un sabiedriska kluba vadīšanai un organizēšanai. Bet tas vēl nav viss — Kolumbija meklē arī divus mūziķus — vienu fagotistu un priecājies — arī orķestra koncertmeistaru un diriģenta palīgu. Piebildumam, ka šis mūziķis var būt arī ar židisku izcelšanos, seko visai vilinošs algas piedāvājums — 300 peso par darbu orķestrī, 850 — par mācīšanu konservatorijā un 200 — par spēlēšanu rodiofonā. Algu lielums un darba stundu skaits pievienots arī visiem pārējiem piedāvājumiem. Bet tiem pievienota arī piezīme, ka vēlama vismaz kādas romāņu valodas prašana.

MĒRENĪBU DZĪVĒ UN PIONIEŖU CĪNĪTĀJU GARU

TAS JĀZINA IECEĻOTĀJIEM PAR KARSTAJĀM ZEMĒM

Daudzus mūs, ziemeļu bērnus, liktenis izmetīs karstas zemes krastos. Būs jādzīvo gluži jaunos apstākļos. Esmu jau pus gadu Brazilijas karstajā joslā, esmu šeit jau pārlaidis vienu „ziemu" un vienu „vasaru", esmu centies iepazīties ar dabu un cilvēkiem. Šeit nav vasaras, rudens, ziemas. Ir tikai mūžīga vasara. Krūms ar violetām ziedu taurītēm bija pilnos ziedos pag. gadā jūlijā, un tas nav beidzis ziedēt vēl šodien. Nepārvaramai nezālei, ricinus krūmam, kura sēklas dod pazīstamo ricineļļu, ir lieli augļu čemuri un apakšā ziedi. Tā tas turpinās gadu no gada bez apstājas. Šeit veģetācijas periods ir 12 mēneši. Dabas auglība tālu pārsniedz ziemeļu cilvēka izdomu. Cilvēks šeit gluži nevarīgs šī dabas spēka priekšā. Tas atkāpies, aizbēdzis uz uzkalniņiem un sīkos lauciņos cenšas pasargāt kultūras augus no pirmatnējā spēka. Šeit ir sausais gada laiks, vasara, no janvāra līdz aprīlim, slapjais — ziema, no jūnija līdz augustam. Bet iedzīvotājiem nav īsta jēdziena par gada laikiem. Mandiokas sakne, kas aizstāj kartupeli, ražu dod 3 reizes gadā, banāni ražo nepārtraukti visu gadu. Cilvēkam šeit nav vajadzīgas drēbes, apavi un apģērbs pēc mūsu jēdziena. Cauru gadu var iztikt ar vienām nātnām biksēm un kreklu (nav nepieciešams), basām kājām un pārnakšņot zem koka vai būdiņā bez logiem un durvīm, ar palmu lapu jumtu. Banāni lēti, tie aug visur brīvā dabā, zivju jūrā un upēs neiedomājama bagātība: vecai preču kastei izvelk dibenā dēlīti, ieliek kastē kaut kādu ēsmu un nogremdē jūrā. Ja pēc dažām stundām dibena dēlīti aizšauj un kasti izceļ, zivju pietiek vairākām dienām.

Tas viss varētu izklausīties pēc jauka aicinājuma nometnēs noplīsušajiem, nosalušajiem un izsalkušajiem bēgļiem. Un tomēr, iekām ziemeļu cilvēks dodas uz zemes karsto joslu, labi jāapdomā, jāapsver savi spēki. Šeit cilvēks daudz grūtāk iedzīvojas un arī vieglāk aiziet bojā nekā zemes mērenajās joslās. Katram bēglim jaunajā dzīvē vissvarīgākais ir, vai būs kāds labs tuvinieks vai draugs, kas pirmajā laikā pasniegs roku. Taisni pirmie mēneši bieži izšķir jaunā imigranta likteni. Tas sevišķi sakāms par Braziliju. Kam šeit nav radu, draugu, noteikta darba piedāvājuma, to gaida rūgtas dienas. Brazilija ir brīva zeme, katrs var dzīvot un strādāt, kā un kur vēlas. Bet Brazilija ir arī milzu valsts. Viens pats Bahias štats ir lielāks par Franciju, bet to apdzīvo tikai nepilni 4 milj. cilvēku, kas saspiedušies pie okeana krasta. Zemes iekšiene reti apdzīvota. Vasarā zeme izžūst kā ķieģelis, ziemā zemākās vietās gāžas pāri ūdens straumes. Vēl lielākas briesmas lauksaimniecībai draud no skudrām. Mana loga priekšā ziedēja krūms jaukiem, sārtiem ziediem. Vienu rītu to ieraudzījām gluži kailu: bija nokritis skudru aizsargs. Labu līdzekļu pret šo ienaidnieku nav. Lauksaimnieks cenšas savam dārzam vai laukam apraкt apkārt grāvi ar tekošu ūdeni, kas visdrošāk sarga no skudrām. Bet ūdens ir reta un dārga manta vasaras karstumā. Par laimi, nekas nav jāsavāc šķūņos un pagrabos (tos šeit nepazīst), jo sēt un pļaut var katrā laikā.

Ziemeļu cilvēkam jāmaina daudzas dzīves paražas. Visvairāk iebraucēji cieš no gremošanas organu traucējumiem aplamā uztura dēļ. Labi tam, kas prot atturību ēšanā un dzeršanā. Pilnīgi jāatsakās no cūkas gaļas un taukiem (cūkas gaļu esam divas reizes nogaršojuši). Var lietot liellopu gaļu, augu taukus. Brazilija ļoti bagāta tauku jeb eļļas augiem, ko visvairāk iegūst no palmām (kokosa, dendē). Te ražo lielos daudzumos niedru cukuru, kas lēts. Tādēļ arī alkohola daudz, tas arī visai lēts. Bet no alkohola priekiem pilnīgi jāatsakās, ja vēlas būt vesels. Brazilieši šņabi dzer ļoti maz. Piedzērušu vai iereibušu brazilieti neesmu redzējis (gan ārzemju kuģu matrožus). No mūsu dzimtenes un Vācijas nometņu „pusstopa" mēriem neviens nekā nezina. Slāpes iebraucēju stipri moca. Ja gribēsim tās dzesēt ar ūdeni vai citiem dzērieniem, tad dzīvosim mūžīgās slāpēs un sviedros. Slāpes ir vairāk ieradums un psīchiskas dabas nekā organisma fizioloģiska nepieciešamība. Vienīgais līdzeklis tikt no tām vaļā ir atradināšanās no liekas dzeršanas. 8 stundu darba laikā izdzeru 1 glāzi kafijas. Slāpju nejūtu, nesvīstu. Mājās pārnācis, izdzeru krūzi citronūdens. Brazilija ir bagāta ar citrus augļiem (citroni, apelsīni, kažā, ženipapa uc.), kas ļoti sulīgi, bagāti vitamīniem un lieliski dzesē slāpes. Arī citus dzērienus Brazilijā ražo lielā daudzumā — kafiju, kakao, tēju.

Svešinieku karstā zemē apdraud ienaidnieki, kurus viņš maz pazīst. Brazilijā daudz indīgu čūsku. Lielās žņaudzējčūskas nav indīgas. Esmu ar daļu no tām iepazinies, pats nevienu neesmu atradis. Lielākā daļa braziliešu — pilsētnieku tās pirmo reizi apbrīno manā laboratorijā. Dzeltenais drudzis, kādreizējās zemes šausmas, izzudis. Pilsētās nav arī malārijas, lai gan daudzi apgabali vēl smagi inficēti. Mēs gulējām pie vaļējiem logiem, kamēr naktī mūs apzaga. Brazilijā daudz spitālīgo, bet iebraucējam tie praktiski nav bīstami. Ārkārtīgi izplatīti zarnu parazīti. To oliņas cilvēks uzņem ar netīriem augļiem un pārtikas līdzekļiem. Daudz karsto zemju amēbu dizentērijas. Arī to uzņem ar saknēm un augļiem. No šīm kaitēm var labi izsargāties, jo ievēro negrozāmu likumu: nedzert nevārītu ūdeni, augļus lietot tikai pēc rūpīgas mazgāšanas ar ziepēm tekošā ūdenī, kaut arī tie būtu lobāmi (citroni, apelsīni, ananāsi). Neēst lapu salātus. Neko nepirkt un neēst no ielu tirgotājiem, kaut arī citi to darītu.

Ļauna tropu slimība ir šistozomiaze jeb bilharcioze. Parazīta oliņas ar izkārnījumiem un urīnu nonāk saldūdenī, tad ieperinās gliemežos. Tur izveidojas matveidīgs parazīts, kas brīvi peld ūdenī un, nokļuvis pie cilvēka ādas, izurbjas tai cauri un izaug par tārpu. Tādēļ peldēšanās, bradāšana un veļas mazgāšana upēs un ezeros ārkārtīgi bīstama. No tās pilnīgi jāatturās. Mūsu paziņas, vācu inženieŗa meitene aizbrauca ciemos, kur izpeldējusies upē. Tagad slima ar šistozomu. Sāļā ūdenī jūrā var peldēties, kur nedraud haizivis. Jāsargās apmesties un pārnakšņot iezemiešu būdiņās. Tās parasti apdzīvo Brazilijas 3 cm lielās blaktis triatomas jeb „bārdskuvji". Tās uzbrūk aizmigušajiem un kož visvairāk sejā (tādēļ nosaukums) un inficē cilvēku ar bīstamo šagas slimību.

Karstajās zemēs briesmu daudz vairāk nekā mērenajā klimatā. Bet no tām var izsargāties. Līdzeklis — atturība un mērenība. Katram izceļotājam ieteicams iegādāties Vācijā mazu mājas aptieku. Mana mazā aptieka ir labi kalpojusi simtiem cilvēku. Medikamenti Vācijā lēti un labi, šeit dārgi. Aptiekā jātur: sulfamidu tabletes (vismaz 100 tabl. Eleudron, Cibasol, Prontalbin, Sulfaguanidin), 100 atrebina tabletes pret malāriju, 100 grammu sālsskābes (šeit grūti dabūjama), sirdslīdzekļi (10 g. Digalen, kofeina ampulas), 5 g injekcijas šļirce ar adatām, galvas sāpju pulveŗi, piramidons, joda tinktūra, pārsienamie materiāli, kofeīna un chinīna nedaudz, jo tos Brazilija lielos daudzumos pati eksportē.

Dienvidamerika ir liela un bagāta nākotnes zeme. Tā bagāta izrakteņiem (trūkst gan ogļu), daudz zelta, dārgakmeņu, dzelzs, mangana. Liela daļa bagātību vēl neapzināta. Bet neiedomāsimies, ka to visu var tūdaļ izrakt un ātri kļūt par miljonāriem. Arī šeit bēgļa maizei sākumā rūgta garoza. Nezinām valodu, nav naudas, sakaru. Ceļu paškir uzņēmība, neatlaidība un valodu zināšana. Šeit lieliski noder angļu valoda amerikāņu un angļu pasākumos. Valsts dienestā, skolotājiem, grāmatvežiem, šoferiem, fotografiem un vājiem amatniekiem nav nekādas izredzes. Tur balto cilvēku sekmīgi izkonkurē melnie pilsoņi. Valsts amati paredzēti tikai Brazilijas pilsoņiem. Vājas darba izredzes sievietēm bez speciālām zināšanām. Šeit vajadzīgi pionieŗi, neatlaidīgi cīnītāji. Tie savu panāks.

Bahiā, maijā.

Prof. Dr. E. Dārziņš

Petrolejas un paradoksu zemē

Karakasa lepojas ar staltiem moderniem 6—10 stāvu namiem blakus spāņu koloniju stilā celtajiem. Ielas vecpilsētā šauras, un rītos un vakaros pēc biroju slēgšanas automobiļu sastrēgums tik liels, ka tie virzās uz priekšu tikai soli pa solim. Vakaros pilsētas laukumos elektriskā apgaismojumā laistās krāšņas strūklaku spēles, bet daudzos pilsētas rajonos jau nedēļām nav ūdens. Uz ietvēm šur tur sēž pa skrandainam ubagam. Mazi, netīri un slikti ģērbti bērni skaļi piedāvā avīžu vakara izdevumus (visā Venecuēlā pēc iestāžu ziņām ir apmēram 100.000 vecāku pamestu bērnu). Turpat blakus liels kino teātris. Pa durvīm čalodamas laukā plūst elegantas dāmas un kungi. Daudzas dāmas tērptas sudrablapsu un citu dārgu ādu apmetņos.

Netālu no teātra ceļ Bolivara avenīdu. Šim nolūkam noplēsa daudz namu, ieskaitot pat modernos, pēdējā laikā celtos. Bet avīzes tai pašā laikā vēstī, ka Karakasā vairāki tūkstoši ģimeņu dzīvo bez pajumtes. Karakasa nosēta cilvēku mājokļiem, kas atgādina būdas, bez kanālizācijas un ūdens, ir tumši un netīri.

Pagājuši gandrīz 30 gadi, kopš petrolejas straume pirmoreiz lika straujāk sist Venecuēlas pulsam. Bet par to šis zemes iedzīvotāji nekad nav daudz interesējušies: tikai apm. pirms 2 gadiem studijas beidza pirmie naftas inženieŗi. Arī tas notika pēc amerikāņu ierosmes. Saimniecības dzīvi pārvalda pagaidām neaizstājami ārzemnieki.

Zeme, kas vēl pirms piecpadsmit gadiem varēja sevi uzturēt, tagad kļuvusi pārtikas ziņā atkarīga no ārzemēm, jo zemnieki tūkstošiem saplūduši pilsētās, meklēdami vieglu peļņu. Tā Karakasā tagad ir jau pusmiljons iedzīvotāju, un izveidojies tipisks proletāriāts. Sliktie higiēnas apstākļi veicina tuberkulozes izplatīšanos, turklāt iezemiešu kāre pēc baudām un laiskums, lielā nabadzība un izglītības trūkums veicinājuši arī alkoholismu un prostitūciju. Ar venēriskām slimībām slimo katrs desmitais venecuēlietis. Prese runā par Venecuēlas apokaliptiskajiem jātniekiem: tuberkulozi, alkoholismu un sifilisu.

Otrs pols: Venecuēlas augstākā sabiedrība daudz ceļojusi, labi izglītota, īpaši humānitārajās zinātnēs, kā to liecina literāri-filozofiskie žurnāli. Tā uzskata sevi it kā par pretpolu amerikāņu materiālismam un grib atraisīt zemi no tā apkampieniem. Šī mērķa sasniegšanai uzsākta masu imigrācija. Populārs arī sauklis — radīt no ārzemēm neatkarīgu pārtikas vielu saimniecību, un tā ietaupītos līdzekļus izmantot rūpniecības celšanai. Šim nolūkam ierīkots muitas aizsargvalnis un radīts ļoti humāns imigrācijas projekts. Paredzēti lieli pabalsti amatniekiem uzņēmumu uzsākšanai un lauksaimnieku novietošanai piemērotos apgabalos, apgādājot viņus ar mašīnām. Paredzēts celt skolas un radīt lauksaimniecības produktu konservu fabrikas. Visu to nodos ieceļotājiem privātīpašumā uz nomaksu. Līdzekļu pietiek, bet venecuēliešu sapnis kolonizēt zemi šādā veidā tomēr nepiepildās administrācijas nespējības dēļ. Imigrantus nosūta, vadoties pēc kartes un nezinot, vai apgabals lauksaimniecībai piemērots. Līdzekļi mašīnu iegādei korupcijas dēļ nenonāk tur, kur vajaga, iegādātie traktori bieži ir veci, bet dzīvojamās ēkas nav uzceltas. Šī ļaba vēstis sasniedz imigrantu izvietošanas centrus, un sākas bēgšana uz pilsētām.

Pa Karakasas lepnajiem vasarnīcu rajoniem klīst imigranti, meklēdami darbu. Blakus brūnam melnmatim — venecuēlietim pie ceļamo namu korpusiem līkājas dažādu Eiropas nāciju pārstāvji un mājkalpotāju gaitās iet viens otrs, kas kāroja pēc savu kaktiņa, sava stūrīša zemes. Dzīves dārdzība ir liela, eiropiešiem piemērotu dzīvokļu trūkums vēl lielāks, un tie rokpelnim pilnīgi nesasniedzami.

Bet katrai medaļai ir divas puses. Aroda un dzīves vietas izvēles brīvība ir absolūta. Vajadzība pēc speciālistiem liela. Ārsti inženieŗi un amatnieki atrod darbu savā profesijā. Tirgotāji te pelna 50 līdz 100 proc. un pat vairāk. Taču lielākā daļa imigrantu var tikai tiksminaties gar šīm iespējām, bet to realizēšanai trūkst gan kapitāla, gan prasmes.

Divus gadus plūda nemitīgā imigrantu straume, lai apstātos tik pat pēkšņi kā sākusies. Notika valdības apvērsums. Varu sagrāba armija — jaunās paaudzes virsnieki ar krasām pretkomūnistiskām tendencēm. Tika pārorganizētas arodbiedrības, straujā tempā veica nepieciešamos publiskos darbus utt. Avīzes ziņo, ka gāztā valdība izšķiedusi 4 miljardus bolivāru. Jaunā valdība ķērās pie imigrācijas likuma pārkārtošanas.

Tas tagad veikts. Sākusies atkal imigrācija, bet programma vēl nav publicēta, un nākotne rādīs, kāda tā ir un kā to realizēs. Pagaidām vienīgi zināms, ka noteiks ir mēnesī ielaižamo personu kvotu. Jūlija otrā pusē gaida ierodamies jaunos imigrantus. Katrā ziņā zemes bagātības ir milzīgas.

Karakasā, aprīlī.

Haralds Ande...

Padomi braucējiem uz Braziliju

Latviešu emigrantiem, dodoties uz Braziliju, svarīgi zināt, ka klimatiski vislabāk piemērotie apgabali ir četri štati: Sao Paulo, Parana, St. Katarina un Rio Grande do Sul. Brazilijas valdība pašlaik grib pastiprināti kolonizēt Brazilijas vidieni, lai tad pārceltu uz turieni savu galvaspilsētu. Šis apvidus ir Gojaza štats, ap 1500—2000 km uz rietumiem no Rio de Žaneiro un Sao Paulo. Lai veicinātu šī mežonīgā un maz apdzīvotā štata kolonizēšanu, valdība emigrantiem no Eiropas piedāvā uz ļoti vilinošiem noteikumiem plašākus zemes gabalus (uz ilggadīgu nomaksu), dodot aizdevumu naudā un graudā. Tā no emigrantu tranzīta nometnes „Puķu salas" nesen lidmašīnās pārveda uz turieni arī dažas latviešu ģimenes, solot tām visiespējamāko pretimnākšanu.

Es nupat apmeklēju šo apvidu un atrodu par nepieciešamu stingri brīdināt tautiešus no tik vieglprātīgas rīcības, nepārzinot šejienes dzīves un darba apstākļus, doties par kolonizātoriem uz gluži nepiemērotu apvidu. Nav jēgas kārot pēc šī tukšneša zemes un dažu gadu laikā zaudēt veselību un pat dzīvību. Klimats tur latviešiem nav piemērots, jo dienā temperātūra sasniedz līdz 40° C, vietām ir malārija, tāpat daudz indīgu čūsku, skorpiju un plēsīgu meža zvēru. — Brazilijas tīģeru, kas nelauj tur attīstīt lopkopību. Zeme — sarkani brūnais māls, kas lietus trūkuma dēļ sakaltis kieģelī un sasprēgājis. Daba stipri vienmuļīga — milzīgi, vairāk nekā 100 km plaši klajumi, pārklāti ar sausu un asu stepju zāli, pa kuru bradā strausi. Tikai pa retam ir dadžu krūmi vai nelieli līki un kropli kociņi. Lielāki koku puduri un īsti tropiskie meži ir tikai gar upju krastiem. Šis apvidus ļoti maz apdzīvots, satiksmes ceļu praktiski nav nekādu. Satiksmi uztur smagās auto mašīnas un lidmašīnas, pārvadājot nepieciešamās pārtikas preces. Attālumi no vienas apdzīvotas vietas līdz otrai milzīgi — 200 un 300 km. Šī retā apdzīvotība, kā arī ceļu un satiksmes līdzekļu trūkums ir jauno kolonistu galvenā nelaime, jo ražotos produktus tie paši nevar aiztransportēt un spiesti tos pārdot uzpircējiem par smiekla naudu.

Tā kā jaunos Eiropas emigrantus vēl solīts dažus mēnešus apmācīt braziliešu farmās fazendās, tad šis triks ir vēl bīstamāks, jo tur parasti tikai iekrīt smagos parādos, kas jāatstrādā ar fizisku darbu daudzus mēnešus un pat gadus. Katrā gadījumā mazām ieceļotāju grupām nav ieteicams doties uz Gojaza štatu un tāpat Puķu salā nav ieteicams pieņemt nekādus piedāvājumus, lai cik vilinoši tie liktos, jo visi piedzīvojumi līdz šim rādījuši, ka prakse ne tuvu neatbilst tam, kas runāts un līgts Puķu salā. Jaunatbraucējiem vispareizāk doties uz tādām vietām, kur jau ilgus gadu desmitus dzīvo latvieši un pastāv latviešu kolonijas. Ieteicams informēties mūsu sūtniecībā Rio de Žaneiro vai Latviešu bēgļu palīdzības biedrībā Sao Paulo. Tur gūstama vajadzīgā informācija, vērtīgi norādījumi par darba un dzīves apstākļiem, kas te ir daudz savādāki nekā Eiropā.

Nav ieteicams saistīties lauksaimniecībā. Te vēl vienmēr ļoti liels pieprasījums pēc dažāda veida speciālistiem citās nozarēs. Tie visi atrod labi atalgotu darbu lielos rūpniecības centros, milzīgās pilsētās, kur nav nekādu klimatisku grūtumu, smagu tropisku slimību un kur katrs iekārtojas jaunai dzīvei pilnīgi pēc Eiropas mērauklām.

Sao Paulo, aprīlī.

Dr. Fēlikss Grants

...AULES ...vidamerikā

Padomi braucējiem uz Braziliju

Dr. Felikss Grants

Haralds Ander...

Generālim Franko vēl jāgaida

UN PILNSAPULCE NORAIDĪJUSI REZOLŪCIJU PAR DIPLOMĀTISKO ATTIEKSMJU ATJAUNOŠANU AR SPĀNIJU

Pēc politiskās komisijas lēmuma atstāt katrai valstij brīvas rokas diplomātisko attieksmju atjaunošanā ar Spāniju, ģenerālim Franko radās cerības, ka UN grozīs savu 1946. gada lēmumu. Pirmdien šī cerība no jauna izjuka. Bolīvijas, Perū, Brazilijas un Kolumbijas priekšlikums nedabūja vajadzīgās divi trešdaļas balsu, tā ka joprojām paliek spēkā, ka Apvienotajās Nācijās ietilpstošās valstis nedrīkst uz Madridi nosūtīt savus vēstniekus vai sūtņus.

Pēdējā pusgadā, sevišķi tad, kad tuvojās noslēgumam sarunas par Atlantika paktu, rietumos aizvien biežāk bija dzirdamas balsis, ka jāgroza Apvienoto nāciju 1946. gada lēmums. Daudzi demokratiju politiķi norādīja, ka šāda izturēšanās pret ģenerāli Franko nav objektīva. Ja Apvienotajās Nācijās blakus demokratisko valstu delegātiem sēž Padomju Savienības un citu Austrumeiropas valstu pārstāvji, kuru zemēs ir vēl ļaunāka diktātūra nekā Spānijā, tad nav pamata šo tiesību liegt arī spāņiem. Sevišķi aktuāls jautājums par nostājas maiņu pret Madridi kļuva sakarā ar Atlantika paktu.

Savienotajās Valstīs, mazāk gan Eiropā, jau daudzkārt dzirdētas balsis, ka Veco kontinentu aizstāvēt pret eventuālu austrumu uzbrukumu nebūtu nemaz tik viegli. Kamēr Francija, Beļģija un Lielbritanija nav modernizējusi savas armijas un apbruņojusi tās attiecīgajiem ieročiem, padomju tankiem nenāktos grūti šķērsot Reinu un īsākā vai garākā laikā sasniegt Atlantijas okeana piekrasti. Eiropas atbrīvošanai tad paliktu tikai viens bastiens — Lielbritanija. Bet nav jāaizmirst, ka izcelt desantu Lamanšas krastos nav nemaz tik viegli. To pierādīja jau sabiedroto invāzija Normandijā pagājušajā karā. Bija vajadzīgi pāris gadi, iekām Eizenhauers spēra savu kāju Eiropas cietzemē. Un tā ne viens vien militāro lietu speciālists norādīja uz Ibērijas pussalas izdevīgo stāvokli, ko no Francijas šķir grūti pārejamie un viegli nosargājamie Pireneju kalni. Ja rietumu demokratijas mainītu savu nostāju pret Franko un uzaicinātu arī Spāniju pievienoties Atlantika paktam, aizsardzības sistēma pret komūnismu būtu tiešām neieņemama un nesagraujama.

Tā pēdējā laikā, sevišķi sākoties Apvienoto Nāciju sesijai Ņujorkā, nostiprinājās aizvien lielāka pārliecība, ka noskaņojums tautu forumā var arī mainīties. Kad pirmdien sākās debates par Spāniju, iesniedza divus priekšlikumus. Pirmajam bija četri autori — Bolīvija, Perū, Brazilija un Kolumbija, kas prasīja atcelt UN 1946. gada lēmumu un atļaut ar Franko Spāniju nodibināt diplomātiskās attieksmes. Pretpriekšlikumu nodeva poļu delegāts — viņš lūdza apstiprināt ne vien Apvienoto Nāciju agrāko lēmumu, bet izsludināt arī embargo kara materiāliem un stratēģiski svarīgām izejvielām, ko kāda valsts gribētu izvest uz Spāniju. Polis uzbruka Lielbritanijai un ASV, ka tās nodevušas spāņu revolūciju. Angļiem viņš bez tam vēl pārmeta, ka tie eksportējot uz Spāniju lidmašīnu motorus.

Pēc tam runāja braziliešu, peruāņu un argentīniešu pārstāvji, motivējot rezolūcijas iesniegšanu un lūdzot balsot par diplomātisko attieksmju atjaunošanu ar Franko. Lielbritanijas vārdā Hektors Mekniīls paskaidroja, ka Londona nedomā mainīt savu agrāko nostāju. „Mēs nevēlamies atjaunot normālas attieksmes ar tādu valsti," teica Mekniīls, „kas nenodrošina demokratiskās brīvības. Lielbritanijai ir vienalga, vai šī valsts ir Spānija, Bulgārija vai kāda cita." Tad britu pārstāvis noraidīja Polijas apvainojumus, ka Lielbritanija būtu pārdevusi Franko lidmašīnu motorus. Londonai gan ir informācija, ka 400 motorus Spānija nopirkusi Polijā. Arī ASV delegāts Atertens norādīja, ka Savienotās Valstis izturēsies pret Spāniju tāpat kā līdz šim. Viņš piebilda, ka Franko no Savienotajām Valstīm nav saņēmis nekādu militāru palīdzību, un amerikāņiem Spānijā nav nedz flotes, nedz aviācijas bažu.

Sekojošā balsošanā četru Dienvidamerikas valstu priekšlikums dabūja 26 balsis, 15 delegāti balsoja pret, bet 16 atturējās, to starpā arī ASV un Lielbritanija. Tā kā priekšlikumam bija vajadzīgs divu trešdaļu vairākums, joprojām paliek spēkā Apvienoto Nāciju agrākais lēmums. Polijas ierosinājumu noraidīja ar 40 balsīm, 7 delegātiem atturoties un tikai 6 padomju bloka valstīm balsojot par. Cik lielu nozīmi Spānija veltīja pagājušajai pirmdienai, kad notika balsošana UN, liecina tas, ka Franko divi reizes atlika parlamenta sanākšanu, lai nogaidītu rezultātus.

Nav laimējies Spānijai arī citā virzienā. Ņujorkā jau kopš pāris nedēļām uzturējās Spano-Americano bankas prezidents Merano, lai ievadītu sarunas ar Importa un eksporta banku par aizdevuma piešķiršanu Spānijai. Merano vēlējās saņemt 1,25 miljardus dolaru. BBC otrdien paziņoja, ka šīs sarunas beigušās bez rezultātiem. Amerikāņi Franko lūgumu noraidījuši nevis politisku, bet saimniecisku iemeslu dēļ, jo Spānijai vēl joprojām ir visai neizlīdzināta maksāšanas bilance, kas nedod garantiju, ka amerikāņi savu naudu dabūs atpakaļ.

Komūnisti Ķīnā soļo, cik ātri vien spēj

TIEŠI APDRAUDĒTA KANTONA — ŠANGHAJĀ CĪNĀS PAR PĒDĒJO ATKĀPŠANĀS CEĻU

Pēc pirmajām trim dienām artilērijas uguni, vispārējā aina Šanghajā strauji mainījusies, ziņo BBC korespondents no ielenktās pilsētas. Kamēr vēl pagājušā nedēļā vairums ārzemnieku pilsētu atstāt netaisījās, cerēdami, ka tā, tāpat kā Nankinga, kritīs komūnistu rokās bez cīņas, tagad, kad no Šanghajas var izkļūt tikai vairs pa Vangpū upi, sākusies masu bēgšana. Komūnisti atrodas vairs tikai 4 km no satekas, un tur risinās vissmagākā kauja, kurā pēdējās 24 stundās nacionālisti guvuši panākumus. Pēc informācijas no Šanghajas, nacionālisti atsituši četras komūnistu armijas. Kamēr Vangpū ieteka nav slēgta, no Šanghajas turpina plūst bēgļi. Evakuējas arī nacionālās Ķīnas iestādes. Ārzemnieki Šanghajā ļoti uztraukti par pilsētas aizstāvju taktiku, atklājoties uzspridzināt un nopostīt katru ēku. Priekšpilsētas Šanghajas austrumos un ziemeļos nodedzinātas pilnīgi. Komūnisti tur tomēr pagaidām uz priekšu nelaužas.

Reuters ziņo, ka „komūnistu spēki Fukienas provincē soļo uz dienvidiem, cik ātri vien spēj". Trešdien tie atradās no Kantonas vairs tikai 300 jūdžu. Vēl svētdien angļu ziņu aģentūras no Honkongas vēstīja par 600 jūdžu „drošības joslu". Ja tiešām komūnisti trijās dienās veikuši 480 km, tad, nākamās nedēļas sākumā var sagaidīt tiešus draudus Kantonai un Honkongai. „France Presse" korespondents ziņo, ka no Kantonas jau sākusies evakuācija. Valdības iestādes dodas uz Formozas salu.

UN noraida Bevina — Sforcas plānu par Italijas kolonijām

Nakts sēdē, kas ieilga līdz trešdienai pl. 7, UN pilnsapulce noraidīja politiskās komisijas pieņemto vienošanos par Italijas kolonijām. Ar 34 pret 11 balsīm noraidīja Kirenaikas atstāšanu Italijas pārvaldē, sākot ar 1951. gadu, kā to paredzēja iepriekšējā Anglijas-Italijas vienošanās. Tāpat, 1 balsij trūkstot no paredzētā 2/3 vairākuma, noraidīja priekšlikumu par Tripolitānijas un Kirenaikas patstāvību. Beidzot pēc garām debatēm pieņēma priekšlikumu atstāt nākamajos 10 gados šīs abas bij. Italijas kolonijas Anglijas pārvaldīšanā, paredzot, ka 1959. gadā Tripolitānija un Kirenaika kļūst patstāvīga.

Pilnsapulces lēmums UN ir politiska sensācija, kas sagādājusi ievērojamu pārsteigumu, visvairāk pašiem angļiem un itaļiem, kas bija droši, ka viņu izstrādāto vienošanos pieņems. Tagad 6 nedēļu komisiju darbs ir vējā un nav vairs sagaidāms, ka šai UN sesijā Italijas koloniju jautājumu varēs nokārtot galīgā veidā.

Tripolē nemieri turpinās. Arabi rīko pilsētā demonstrācijas pret itaļiem un angļiem. 3000 cilvēku liels pūlis mēģināja ielauzties britu koloniju pārvaldes namā. Karaspēka apsardzībā Tripoli svētdien atstāja angļu sievietes un bērni.

Tracis ap Eisleru turpinās

Tracis par apcietināto vācu komūnistu Eisleru turpinās. Pirmdien pie britu ārlietu ministra Bevina personīgi ieradās Polijas vēstnieks Michalovskis, lai protestētu pret „poļu karoga aizkaršanu". Vēstnieks norādīja, ka Eislera apcietināšana ir starptautisko tiesību pārkāpšana, jo britu policija uzkāpusi uz kuģa, neprasot ne kapteiņa, ne poļu konsula atļauju, pie tam lai līdzi bijis arī amerikāņu pārstāvis. Sauthemptonas pilsētas valde nolēmusi Eisleru nekavējoties nosūtīt uz Londonu, lai tur izšķirtu par viņa izdošanu Savienotajām Valstīm. Amerikāņu prokurors Kics, kas vadīja iepriekšējo izmeklēšanu, presei paskaidroja, ka viņš katēgoriski pieprasīs Eisleru paturēt apcietinājumā, ja tas tiks izdots. ASV iestādes jau konfiscējušas 23.500 dolaru, ko aizbēgušais vācu komūnists bija iemaksājis kā drošības naudu.

Eislera aizstāvis Sauthemptonas tiesā paskaidroja, ka viņa klients savā laikā ieradies ASV pa ceļam uz Meksiku. Amerikāņu iestādes viņu aizturējušas un nedevušas atļauju nedz ceļojumu turpināt, nedz atgriezties Vācijā. Britu komūnistu deputāts Gelachers pieprasījis apakšnamā debates par Eislera apcietināšanu, ko noraidīja. Interesanti atzīmēt, ka Londonas prese, arī labā virziena, ne visai apmierināta, ka vācu komūnists apcietināts uz poļu tvaikoņa. Vairāki laikraksti norāda, ka viņš tomēr bijis politiskais bēglis, un politiskajiem bēgļiem Lielbritanija vienmēr nodrošinājusi azila tiesības.

ATLAISTIE VĀCU KARAGŪSTEKŅI NECIEŠ SARKANO KAROGU

Hamburgas galvenajā stacijā no kāda austrumjoslas meses plakāta „pazudis" Padomju Savienības sarkanais karogs. Kad tas par jaunu uzsprausts 10 m augstumā pie stacijas halles griestiem, karogs nākamajā naktī atkal novākts. Policijai vainīgo nav izdevies atrast. Arī Flensburgas mesē kāds atlaists vācu gūsteknis uzkāpis karoga mastā un noplēsis sarkano karogu, neaiztikdams pārējos. Apkārtstāvošajiem viņš paskaidrojis, ka esot četrus gadus pavadījis Padomju Savienībā un iepazinies ar šo strādnieku paradīzi. Sarkanais karogs viņam tagad sadzenot asinis galvā, un viņš uz to nespējot vienaldzīgi noraudzīties. Arī šo karoga „novācēju" policija nav varējusi atrast.

DAŽOS VĀRDOS

Franču nacionālsapulce pēc brīvlaika sākusi atkal darbu. Šai sesijai būs jāizšķir vairāki svarīgi jautājumi, to starpā koloniju statūts Indoķīnai un maršala Petēna atbrīvošana, kas, kā zināms, sodīts ar mūža ieslodzījumu.

Francija nav paredzējusi atvilkt savu okupācijas karaspēku no Vācijas, paskaidroja Štrasburgā ārlietu ministrs Šumāns.

Neratificēt Atlantika paktu lūguši vairāki simti amerikāņu garīdznieku. Viņi ierosina, lai prezidents Trumens sāk tiešas sarunas ar Padomju Savienību.

Franklins Delano Rūzvelts, mirušā prezidenta dēls, papildvēlēšanās Ņujorkā ievēlēts ASV tautas pārstāvju namā mirušā demokratu partijas deputāta Blūma vietā, kas bija sava iecirkņa pārstāvis nepārtraukti 20 gadu. Rūzvelts juniors kandidēja no liberāļu partijas.

470.000 japāņu vēl atrodas gūstā Padomju Savienībā, paskaidroja ģenerālis Mekartūrs. 60.000 japāņus tur gūstā komūnisti Mandžūrijā.

Ar mūža ieslodzījumu cietumā sodīts čechu ģenerālis Kutelvašers, kas bija apvainots sazvērestībā pret valsti. Divi citi apsūdzētie sodīti ar nāvi, bet vairākiem piespriesti cietuma sodi. Ģenerālis Kutelvašers savā laikā vadīja sacelšanos Prāgā pret vāciešiem.

Siamas ministru prezidents Songgrams izdevis īpašu rīkojumu, ar kuru noteikts, ka Siama turpmāk sauksies atkal Taizeme.

PADOMJU LIETUVAS PREZIDENTA ĪSTĀ IZCELŠANĀS

Amerikas lietuviešu prese sniedz ziņu par Padomju Lietuvas prezidenta Paļecka īsto izcelšanos. Raksta autors tāpat kā pats „prezidents" cēlies no Telšiem un labi pazīst Paļecka māti, kuŗa līdz pēdējam laikam dzīvojusi Rīgā. Uzzinājusi, ka viņas dēlu Dekanozovs iecēlis tik augstā amatā, viņa savās bēdās izsaukusies, ka viņas jaunības grēka dēļ tagad nākoties ciest visai lietuvju tautai. Savā laikā viņa strādājusi Telšu tirgotāja Goldberga uzņēmumā un bijusi ar savu darba devēju labos draugos. Rezultātā piedzimis Judelis Goldbergs, kuŗš, mātei apprecoties ar Paļecki, kļuvis par Justu Paļecki. Atbildību par šo ziņu patiesīgumu, protams, atstājam šī raksta autoram.

LLV/PB

Vai milzis gatavo vēl kādu pārsteigumu?

PADOMJU SAVIENĪBAS STĀVOKLIS UN AMERIKĀŅU POLITIKA SPIEŽ KREMLI VILKT KONSEKVENCES EIROPĀ

Līdz Parīzes ārlietu ministru konferencei atlikušas dažas dienas. Priekšnoteikumi konferencei kārtojušies labvēlīgi: Berlīnes blokāde atcelta, starpgadījumi kopš tā brīža nav bijuši, un viss norit mierīgi. Abas puses izturas tā, it kā nekad nekāda nesaprašanās nebūtu bijusi. Arī sagatošanās sarunām galvenos vilcienos notikusi plānveidīgi un lēnām: vispirms no politiskās skatuves pazuda Molotovs, un viņa niknākais pretspēlētājs ģen. Klejs arī tagad paslēpies aiz aizkariem. Pārmaiņas notikušas arī Savienoto Valstu ārlietu ministrijā, kur Maršala vietā ārlietas ar drošu roku vada Ečesons.

Pēdējo reizi četru lielvalstu pārstāvji par Vācijas miera līgumu mēģināja vienoties turpat pirms pusotra gada — 1947. gada decembrī. Tagad, tiekoties Parīzē, Francijas ārlietu ministra Bido vietā būs Šumāns, Molotova—Višinskis, Maršala Ečesons. Redzam, ka no vecajiem ārlietu ministru sarunu dalībniekiem atlicis vienīgi Bevins. Tātad, citiem vārdiem runājot, jauni ministri mēģinās par jaunu runāt par Vācijas lietām.

Rietumvalstis ir vienotas savā gribā un domās un arī patiesi vēlas kaut ko pozitīvu panākt, par cik tas savienojams ar viņu principiem un morāli. Bet ko domā Padomju Savienība? Līdz konferencei un pat tās sākumā negūsim uz šo jautājumu skaidru atbildi, jo padomju klusēšana un politbiroja čuksti ir pārāk noslēpumaini. Minējumi, kāpēc Maskava tik piepeši sasviedusi savu kuģi citā virzienā, kāpēc atcēlusi Berlīnes blokādi un paskaidrojusi gatavību saprasties, joprojām ir un paliek minējumi. Būtu nepareizi, ja šādu Maskavas rīcību uzskatītu par padošanos. Drīzāk varētu apgalvot, ka tas ir mēģinājums pa apkārtceļu tuvoties mērķim, kuŗu tieši un bez līkumiem maz izredžu sasniegt. Šķiet, ka padomju pašreizējā rīcība varētu būt līdzīga sagremošanas procesam, kādu izdara zvērs, ja ierijis pārāk lielu kumosu vai arī gremošanas organi nav īsti labā kārtībā.

Jau Ždanovs bija prasījis pilnīgi atrauties no rietumiem un visu spēku un vērību veltīt Padomju Savienības uzbūvei, attiecinot to arī uz satelītiem. Molotovs bija Ždanova niknākais pretinieks, bet starplaikā Ždanovs ir miris, un Molotovs aizgājis. Pa tam aizvien vairāk pieņēmies Maļenkova iespaids, kurš domā, ka Eiropas iekaŗošana komūnismam izdarīta pārāk impulsīvi un strauji, ka pareizāk ir nostiprināties tur, kur padomju vara pašlaik atrodas, un visu vērību veltīt aizmugurei, jo pārsteigšanās kā politiski, tā arī saimnieciski uz Padomju Savienību iedarbojusies nevēlami. Padomju cilvēku saskare ar Eiropas kultūru izrādījusies nelāga: daudzi pagriezuši „plašajai dzimtenei" muguru un aizbēguši uz rietumiem. Rietumi savukārt aizvien sīkāk iepazinušies ar padomju valsts iekšējām lietām. Abi šie faktori padomju valstij bīstami, jo briesmas aplipt ar „rietumu slimību" joprojām lielas. Atcerēsimies tikai Bulgārijas Dimitrovu, Polijas Gomulku un arī maršalu Tito. Kas bija par iemeslu šo varasvīru atcelšanai vai pretestībai? Visur viens un tas pats — nacionālās apziņas mošanās. Bet Maskava līdzīgi vistai jūt, ka cāļi kļuvuši nemierīgi. Tai pašā laikā Ķīnas problēma ik dienas vairāk saista Padomju Savienības uzmanību. Šī darbības un uzmanības sadalīšana un komūnismam nevēlamas pazīmes Eiropas un Āzijas svarīgos apgabalos nostāda Padomju Savienību jaunā stāvoklī un liek vilkt konsekvences Eiropā.

Līdz šim nevienā konferencē saprašanos nevarēja rast, jo Padomju Savienība to nemaz nevēlējās, izmantodama konferences savai propagandai. Ja tā mēģinās rīkoties tāpat arī šoreiz, tad, pagātnes mācību atcerēdamās, rietumu valstis pārtrauks sarunas. Maskava to zina, tādēļ jādomā, ka tā nekādā gadījumā neatsāks veco rīcību, mazākais sākumā. Par ko krievi runās? Domājams, ka prasīs atvilkt okupācijas karaspēku uz Vācijas robežām. Tad tā vietā nāktu civīlā pārvalde, un Vācijai būtu jābūt atkal apvienotai. Bet te priekšnoteikumam jābūt brīvām vēlēšanām. Rietumvācijas satversme šādā gadījumā automatiski būtu jāpārņem arī austrumu joslai. Tam pretī krievi varētu prasīt viņu iesaistīšanu sabiedroto kontroles aparātā, kas tad nozīmētu, ka padomju valsts gūtu tiesības līdzrunāt vācu ogļu un tērauda rūpniecībā un ietekmēt pārējo rūpniecību, eksportu un importu. Sabiedrotie par to varētu prasīt vācu smagās rūpniecības apgabala Augšsilēzijas iesaistīšanu kopējā pārvaldē, u. t. t.

Rietumnieki ir gatavi runāt, ja krievi met kārtis atklāti galdā. Pašreiz Padomju Savienība vēl ir sarkanais nezināmais milzis, kas varbūt gatavo pārsteigumu. Bet vai daudzkārtīgu rūdītu blēdi kāds kādreiz ir redzējis labojamies? Tikai tik ilgi, kamēr jāmaskējas, lai sagatavotos jaunai vardarbībai.

E. Ae.

RUNĀ PAR SASPĪLĒJUMA IZBEIGŠANU ARĪ BALKĀNOS

Apvienoto Nāciju aprindās stāsta, ka Savienoto Valstu un Padomju Savienības delegācijas starpā notiek sarunas par saspīlējuma izbeigšanu arī Balkānos. Šīs sarunas pagaidām esot neoficiālas, bet informētas personas aizrāda, ka sākuma stadijā arī apspriedes par Berlīnes blokādes atcelšanu nebija oficiālas. Ļoti iespējams, ka Balkānu problēma būs Parīzes konferences darba kārtībā. Apspriedes par Balkāniem atrodoties tikai sākuma stadijā, kāpēc pagaidām grūti spriest par rezultātiem.

Ko tagad dara Staļina bērni

Kad Staļina otrā sieva Naģežda Aleluijeva, ko viņš tik ļoti mīlēja un kas 1932. g. mira līdz šim vēl nezināmā nāvē, 1920. g. dāvāja dzīvību dēlam Vasilijam, toreiz vēl Ļeņina paēnā esošais tautas komisārs sarīkoja varenas dzīres un apdzēra visus to dalībniekus. Pēc tam viņš sajūsmā šaudīja pa logu un priecājās kā bērns. Tā mazākais stāsta anekdots. Gadu gaitā pierādījies, ka Vasilijs tiešām pilnīgi iemantojis tēva labvēlību, jo Staļins it kā aizmirsa dēlu Jēkabu no pirmās laulības un mazāk ievēroja arī Vasilija māsu Svetlānu. Jēkabs tagad Kremlī nav manīts, un par viņu nedzird ne vārda. Svetlāna izaugusi liela un ir Maskavas varasvīru mīlule, bet Vasilijs Josifovičs Staļins joprojām ir privilēģētā stāvoklī.

Staļina pirmās sievas Katrīnas Svjenidzes dēls Jēkabs otrā pasaules kara laikā bija majors sarkanā armijā. Viņš krita gūstā pie Vitebskas, viņu uzmanīja īpaša SS komanda, bet 1945. g. viņam izdevās nokļūt Šveicē, kur stāstīja par savām gaitām žurnālistiem. Tad viņš pazuda bez miņas un nav vairs manīts. Vasilijs pa tam gājis soli pa solim augstāk. Baumas, ka Staļins viņu izraudzījis par savu pēcnieku, neviens gan nekad nav nopietni uzņēmis, lai arī ziņojumus par dēla gaitām 69 gadus vecais tēvs saņem ik dienas. Šādai uzmanībai tomēr ir pavisam cits pamats — Vasilija neaprēķināmais un straujais dzīves veids. Pie sevis Staļins Vasiliju turpretī ieaicina reti. Daudz laika Vasilijs pavada lidodams. Pagājušā gadā viņš četrmotorīgā bumbvedī vadīja gaisa spēkus virs Maskavas parādes laikā un citreiz atkal kādu turboiznīcinātāju grupu.

Dedzīgs un apstākļu nevērotājs Vasilijs bija jau skolas laikos, kad viņu uz mācībām veda ar limuzīnu. Iedomību, pašmīlību un straujumu kopš tā laika viņš nav atmetis un pašlaik par visu vairāk mīl lidojumus naktī, vodku un skaistas sievietes. Arī tagad, kad viņš kļuvis jau tēvs, Vasilija dzīves veids nav mainījies.

Pēdējā laikā Staļina mīlestība īpaši pievērsusies Svetlānai, tā izaugusi par sievieti ar tumšiem matiem un slavu tautai raksturīgu seju. Ja arī agrāk Staļins Svetlānā saskatīja savas mirušās sievas atveidu, tad tagad šī pagātnes atmirdza ieguvusi vēl izteiktāku veidu. Varbūt tieši tādēļ Staļins Svetlānai pievērsies ar jo lielāku uzmanību. Arī Svetlāna jau precējusies. Staļins gan pretojās Svetlānas mīlestībai ar studentu, ar kuŗu viņa iepazinās Maskavas universitātē, toties piekrita laulībām ar kādu inženieri. Svetlāna vēl joprojām tāpat kā meitenes gados ik ceturtdienu brauc uz Staļina lauku mājām austrumos no Maskavas, lai kādas stundas pabūtu ģimenes vidū. Šeit samierinātājas un vienotājas garu cenšas uzturēt Staļina trešā sieva Roza Kaganoviča, ar kuŗu viņš oficiāli nav salaulājies. Roza māk lieliski nolīdzināt Vasilija izredzēto stāvokli un nostādīt šādu Staļina labvēlību citādā gaismā, par visu vairāk cenzdamās, lai nevajadzīgas nesaprašanās ēnas nekristu uz diktātora ģimeni un neietekmētu tā garastāvokli.

CILVĒKS AR PIEREDZI

Jauns, tikko dienestā pieņemts žandarms Vīnē caur tiesas nama sarežģītajiem gaiteņiem pavāda pie izmeklēšanas tiesneša pavecāku apcietināto. Kādā vietā viņš aizrāda: „Ejiet uzmanīgi — šeit ir pakāpiens!"

„Uzmanieties labāk pats," cietumnieks nicinoši atcērt, „šo pakāpienu es pazinu jau tad, kad jūs vēl nemaz nebijāt ..."

Tikai cilvēks veido cilvēku

NEPARASTS STĀSTS PAR VILKU MĀTES AUDZINĀTĀM MEITENĒM, KO MĒĢINĀJA ATKAL PĀRVEIDOT PAR CILVĒKIEM

Filozofi un sociologi jau sen zina, ka viss cilvēka garīgais saturs ir mantojums no agrākām paaudzēm, nodots tālāk ar ģimenes un tautas starpniecību. Mēs gan visi dzīvojam zināmā garīgā atmosfairā un ieelpojam to kā gaisu, bet šis „garīgais gaiss" nav dabas dots. Mums gan šķiet, ka mūsu jūtas un domas un vērtējumi ir visistākā un dziļākā mūsu pašu dabas izpausme, bet tā tomēr nav: domas, ko domājam, un pat jūtas, ko pārdzīvojam, pa lielākai tiesai izveidotas ilgā agrāko paaudžu pieredzē, un mēs tās tikai pārņemam no tām, tāpat kā pārņemam savus tērpus un ārējo dzīves iekārtu. Atstāts ārpus citiem cilvēkiem, ārpus ģimenes un tautas, cilvēks būtu tikai dzīvnieks vai pat meža zvērs.

Ja kāda veida secinājumi līdz šim dibinājās galvenā kārtā uz teorētiskiem apsvērumiem, tad tagad ir nācis klāt kāds vienreizīgs gadījums, kas dod spilgtu pierādījumu to patiesīgumam. Jēles universitāte ASV nesen publicējusi protokolus par novērojumiem pie divām meitenēm, kas uzaugušas vilku saimē. Gadījums noticis Indijā, kur 1920. g. kāds mācītājs vārdā Sings, sava ciema iedzīvotāju lūgts, piedalījies ekspedīcijā pret kādām, kā viņam ziņoja, pārdabiskām būtēm, kas, dzīvodamas vilku sabiedrībā, apdraudot apkārtni. Pēc vilku saimes nogalināšanas atklājās, ka spokainās būtes ir divas meitenītes, viena divi, otra astoņi gadus veca, mežonīgi apaugušas matiem, kas aizklāja tām seju un padarīja tās par „ķēmiem". Šķiet, ka māte tās tūliņ pēc dzimšanas izlikusi džungļos, bet bija gadījies, ka vilku māte ar piena pilniem tesmeņiem bija pieņēmusi zīdaiņus par saviem.

Mācītājs nodeva bērnus patversmē Midnapurā, ko vadīja viņa kundze. Tai tad arī bija jāuzņemas bērnus vispirms atradināt no zvēru paradumiem, un tad iepotēt tiem cilvēcīgus tikumus. Uzdevums izrādījās ļoti grūts. Pirmos trīs mēnešus bija gandrīz neiespējami meitenēm tuvoties. Tās vienmēr turējās tikai iespiedušās kaktā un vai nu drebēja uztraukumā un bailēs, vai bija pret visu vienaldzīgas. Kad viņām tuvojās, tās rūca un rādīja zobus. Meitenītes bijās no gaismas un dienā snauduļoja, bet atdzīvojās ar krēslas iestāšanos — kad džungļos sākas medību laiks. Vēl mēnešiem ilgi ik nakti pilnīgi regulāri pulksten desmitos, vienos un četros tās iegaudojās, līdzīgi kā to dara vilki. Tāpat mēnešiem un pat gadiem ilgi tās kustējās tikai kā četrkāji. Lieliem lēcieniem, mētādamas gan galvu, gan muguru, viņas spēja kustēties tik ātri, ka nebija iespējams tās panākt.

Viņu pleci zvēru dzīves laikā bija kļuvuši platāki un rokas lielākas un garākas. Bet viņas tās bija lietojušas tikai kā kājas, pirksti un locītavas bija kļuvušas stīvas un nespējā saņemt priekšmetus. Barību tās tvēra zobiem, dzēra lakdamas ar mēli un raknāja un ostīja zemi līdzīgi kā to dara vilki ar purniem. Tās labi redzēja tumsā, un viņu nāsis, kas bija kļuvušas apaļas un platas, spēja sajust vistālākās smakas. Kad tām bija karsti, tās tomēr nesvīda, jo izkāra mēli un elsoja kā suņi resp. vilki.

Singas kundze ar lielu pacietību un prātu mēģināja tās atkal piejaucēt cilvēkiem. Tā dalīja citiem bērniem viņu klātienē biskvītus, cerēdama, ka bērnu ēšanas skaņas ierosinās arī tās prasīt ēdamo. Bet pagāja veseli desmit mēneši, kamēr izdevās gūt pirmos panākumus, un meitenītes pašas sāka rāpot pie kundzes, kad tā atnesa pienu. Pamazām tās iemācījās arī pastiept roku, lai saņemtu ēdienu. Bet auglus tās stūma prom. Tikai pēc divi gadiem vecākā pirmoreiz saņēma rokām risu bļodiņu, — audzinātāji tad arī tūliņ izlietoja šo panākumu, lai pārstātu likt tai ēdienu uz grīdas.

Vecākā, kas bija nokristīta vārdā Kamela, ēda ar lielu aizrautību — šņācot un rūcot un metot niknus skatus, ja tai tuvojās. Atradusi reiz beigtu cāli, viņa satvēra to un paslēpās krūmos, lai to apēstu, — un tad iznāca no tiem ar asinīm un spalvām notraipītu seju. Citreiz tā noķēra dzīvu vistu un aprija to, atstājot tikai spalvas. Vēl septiņus gadus nedrīkstēja tās tuvumā atstāt gaļu.

Jaunākā meitenīte, ko sauca Amala un kas nebija tik ilgi bijusi zvēros, progresēja daudz ātrāk. Abām bija ļoti grūti iemācīties stāvēt, sevišķi vecākai, jo locītavas tai bija jau pārveidojušās. Viņa tikai pēc pusotra gadiem iemācījās turēties uz ceļiem un pēc tam arī kustēties uz tiem. Vēl pagāja ilgs laiks, kamēr tā izmācījās iet stāvus. Bet arī tad vēl, ja vajadzēja kustēties ātri, tā vienmēr metās uz visām četrām, un tad neviens cilvēks to nevarēja panākt. Skriet stāvus tā nekad neiemācījās.

Cilvēku smaka meitenēm bija pretīga, un tās ļoti pretojās, kad tās gribēja mazgāt. Kad reiz kāds mazs bērniņš, kas arī vēl rāpoja, tuvojās tām, viņas to uzņēma draudzīgāk. Drīz tomēr draudzība beidzās, un tās mazo sakoda līdz asinīm. Sapratās tās vienīgi ar jauniem kucēniem.

Jaunākā tomēr sāka ātrāk pierast pie cilvēkiem un to paradumiem. Pēc divi mēnešiem viņa prata jau izrunāt vārdu „ūdens", kad tai slāpa, kamēr vecākā prata to parādīt tikai, aplaizot lūpas. Nelaimīgā kārtā jaunākā pēc gada saslima. Kamelas bēdas bija ārkārtīgas. Desmit dienas tā ne ēda, ne dzēra, pret visu bija vienaldzīga un tikai pa laikam apstaigāja telpas, ošņādama vietas, kur bija atradusies māsiņa. Te tad parādījās arī pirmā cilvēciskā iezīme pie Kamelas: tai acīs bija asaras. Māsas nāve atsvieda to attīstībā tik tālu atpakaļ, ka audzinātāji baidījās, ka visas viņu pūles būs veltīgas, — baidījās pat par tās dzīvību. Tā tiešām arī saslima, bet pārcieta slimību, un tad atguva atkal garīgo līdzsvaru.

Pirmā maigā kustība, ko Kamela vienu dienu izdarīja, bija, ka viņa noglaudīja kaziņu. No šī brīža attīstība sāka iet jau noteiktāk uz priekšu. Viņa vispirms pakļāvās Singas kundzei. Ļāva, ka tā viņu ēdina un, uzliekot tās roku uz savām stīvajām locītavām, ar to lūdza tās pamasēt. Pamazām viņa ieinteresējās arī par citām meitenēm, sāka vērot to rotaļas un beidzot arī pati tanīs piedalījās, — iemīļodama it sevišķi šūpošanos šūpolēs. Beidzot Kamela sāka piedalīties arī mācītāja pastaigās ar citām patversmes meitenēm.

Pamazām tā tik tālu attālinājās no savas pirmatnējās dzīves, ka sāka bīties suņus, ar kuriem agrāk draudzējās, tāpat tumsas un nakts. Piecus gadus pēc atgriešanās cilvēkos meitene izmācījās apmierinoši iet kājām, stīvo locītavu dēļ palikdama tomēr gaitā neveikla. Viņa atmeta arī lakšanu, dzēra no glāzes, iemīļoja sāli, pazina savas lietas un labprāt mazgājās. Runājot viņa žestikulēja, un tās seja tad ieguva izteiksmību, kuras agrāk tai pilnīgi trūka.

Visgrūtākā lieta tai bija iemācīties runāt, — pa daļai runas organu pārveidošanās dēļ. Pēc divi gadiem, kad meitenei bija apmēram desmit gadu, tā māceja tikai vienu vārdu. Drīz viņa iemācījās vēl divus: „ēst" un „dzert". Vienpadsmit gadu vecumā tā zināja vēl tikai sešus vārdus, bet saprata jau īsus jautājumus. Gadu vēlāk Kamela prata sakombinēt divi vārdus un parādīt krāsas. Pēc sešiem gadiem tā prata 30 vārdus un gadu vēlāk, t. i., 1927. gadā, 45 vārdus. Tad viņa arī jau mācēja sakombinēt vairākus vārdus, dziedāt, saprast sarunu, izpildīt dažas vārdiem dotas pavēles.

Sākot ar 1927. g. progress kļuva straujāks: Kamela mācēja aiziet salasīt olas vistu kūtī, aiztaisīt durvis, atnest olas kundzei. Meitene ārkārtīgi priecājās, kad to uzslavēja.

Viņa kļuva tik saprātīga, ka tai varēja uzticēt mazu bērnu uzraudzīšanu un kopšanu, — un nebija aukles, kurai būtu bijusi lielāka atbildības sajūta. Apkārtnē visi to ļoti iemīļoja, saprotot milzīgo piepūli, kāda tai bija vajadzīga, lai no vilku bērna kļūtu par cilvēku.

Cik tālu tā būtu attīstījusies, vai tā būtu tikusi līdz pilnīgai džungļu balss apspiešanai sevī, paliek nezināms, jo 1927. g. oktobrī meitene saslima ar nieru iekaisumu, vairs neatlaba un drīz nomira, pavadījusi 8 gadus pie zvēriem un tikpat ilgi pie cilvēkiem.

Šis vienreizīgais notikums tomēr nav tikai interesanta viela fantazijas nodarbināšanai, bet satur bagātīgu materiālu cilvēka dvēseles un tās attīstības nosacījumu pētītājam. Cilvēka dvēsele, izrādās, ir tikai visdažādāko iespējamību dotums, bet kas no tās izveidosies, tas gandrīz pilnīgi atkarājas no apkārtnes, kurā cilvēks nonāk. Cilvēks sāk sevi apzināties, kļūst par personu, par „es", tikai par tik, par cik ir arī kāds „tu", kas atstrāvo atpakaļ uz viņu plūstošo garīgo enerģiju un ierosina pamodināt atkal jaunus snaudošus dvēseles spēkus. Šī garīgā modināšana no citu cilvēku puses ir visnepieciešamais priekšnosacījums, lai cilvēks kļūtu par cilvēku. Vēl vairāk: cilvēks var arī palikt par cilvēku un neslīdēt atpakaļ zemākā stāvoklī tikai tad, ja viņš notur dzīvu garīgās enerģijas apmaiņu ar savu apkārtni — kaut vismaz ar iespiesta vārda palīdzību. Tas ir arī bezgala svarīgs moments mūsu tautas locekļiem, kas tagad gatavojas izkaisīties plašā pasaulē, jo ar svešu vidi grūti, parasti pat neiespējami modināt dziļākas garīgas attiecības. Ja mēs tad paliktu izolēti no īstām dvēselīgām attiecībām, koncentrēti vienīgi uz materiālo vērtību iegūšanu un elementārāko vajadzību apmierināšanu, mēs neizbēgami slīdētu uz primitīvāku pakāpi. Vienīgais glābiņš te ir dzīvu garīgu saišu uzturēšana, vismaz iespiesta vārda veidā, ar visu izkaisīto latviešu trimdas saimi, — jo vienīgi tikai šai savas tautas garīgā atmosfairā latviskā dvēsele var pilnīgi izraisīties cilvēcīgā gara spriegumā.

Prof. P. Jurevičs

Raibā pasaule

* Prato del Santo kalnu virsotnēs itāliešu policija apcietinājusi kādu savādnieku, kas kā pērtiķis lēkājis no viena koka uz otru. Vairāk nekā 20 gadus šis vīrs dzīvojis pirmcilvēka stāvoklī, ziemu un vasaru gulēdams uz kailas zemes alās un iedobumos, katru rītu mazgājies ledainā kalnu ūdenī un pārticis no stādiem, augļiem un gliemežiem. Viņš nekā nav zinājis no kara, bombardēšanu noturējis par spēcīgu negaisu un vienīgais viņa īpašums bijušas vecas griezņes, ar kurām vīrs šad tad apcirpis matus un nagus. „Es esmu pats savs karalis un pats savs pavalstnieks," savādnieks policijai paskaidrojis.

* Londonas „Evening Standard" citē Rietumafrikas laikraksta „Ashanti Times" ziņu: „Četras no divdesmitdeviņām 70 gadus vecā Bavula Kangaha sievām sestdien un pirmdien dāvāja dzīvību trinīšiem. Divas citas viņa sievas laida pasaulē dvīnīšus. Kangaha bērnu skaits tagad pieaudzis uz 107, no kuriem tikai 3 ir zēni."

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai". (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Kārļa Ārena izcilais sniegums Francijas kausa izcīņas finālā

Kad Francijas futbola kausa izcīņas finālam 65.000 skatītāju priekšā Kolombas stadionā izskrēja Racing Paris un Olympique Lille spēlētāji, Starptautiskās futbola savienības karogs plīvoja pusmastā un Racing Paris vīriem ap roku bija sēru lentes. Turinas katastrofas ēna krita arī šeit, jo tajā pašā laukumā pirms 4 gadiem Racing Paris krāsas kausa izcīņas finālā pret Lilli aizstāvēja un palīdzēja gūt uzvaru krietnais Emils Bonžorno, kas vairākkārt cīnījies arī Francijas valstsvienības sastāvā, bet vēlāk kļuva Turinas kluba loceklis. Ziņa par drauga nāvi, Racing Paris spēlētājos radīja patiesas skumjas, bet reizē arī stiprināja nelokāmā apņēmībā: „Mūsu pienākums ir iegūt kausu, jo mēs spēlējam par Bonžorno." Un šī apņēmšanās izpaudās cīņā un pārliecinošākajā uzvarā, kāda jebkad kausa izcīņās finālā gūta. Aizsardzībā sevišķi izcēlās Kārlis Ārens, kas šajā spēlē rādīja vienu no saviem labākajiem sniegumiem. „Sport-Magazin" par mūsu krietno futbolistu raksta: „Dzelžainajā aizsardzībā daudzus pārsteidza latvietis Ārens, kuru tikai pirms vienas sezonas kā pilnīgi nepazīstamu spēku pēc kādas izmēģinājuma spēles angažēja Racing Paris. Rīgā viņš bija valstsvienības dalībnieks futbolā un basketbolā." Pēc šīs ievērojamās uzvaras mūsu Ārens, kas franču futbola draugiem vairs nebija nekāds nepazīstamais, izvirzījies Francijas futbolistu pirmajās rindās. Nav neiespējams, kā Ārena vārds būs arī to vienpadsmit vīru vidū, kas nākamajā svētdienā dosies grūtajā spēlē pret Angliju.

MŪSU BASKETBOLA TIESNEŠI VADĪS VĀCU SACENSĪBAS

Visi latviešu basketbola treneri un tiesneši, kas vēlētos saistīties vācu vienībās un vadīt sacensības, lūgti paziņot savas adreses LSFAP basketbola nozares vadītājam A. Aizstrautam: Hanau, World's YMCA/YWCA Office, IRO Area 1 HQ, Lamboystr. 84. Tiesnešiem jāpiesūta arī viena ģīmetne licenses izgatavošanai un 20 pf. pastmarka tās piesūtīšanai, jo vāciešu sacensības varēs vadīt tikai LSFAP licensēti un vācu apgabalu savienību akceptēti tiesneši.

Igaunis Antons Rādiks, kas pēdējos gados ASV guva lieliskus panākumus boksā un vēl pirms gada uzvarēja tagadējo vidējā svara pasaules meistaru Šerdānu, stipri sabojātās redzes dēļ spiests boksam teikt ardievas un turpmāk vairs ringā neuzstāsies. Ar to skumji nobeigusies viena no izcilāko mūsu kaimiņu sportistu karjērām.

Vācu vieglatlētu pagājušās nedēļas labākie sasniegumi: 4 reiz 100 m stafetē Preussen Krēfeld 42,8 sek., tāllēkšanā štutgartietis Gesingers 7,00 m un augstlēkšanā 1,75 m, 100 m krēfeldietis Fišers 10,8 sek., 1500 m štutgartietis Anderko 4:05,3 min. No 18.—24. maijam Hamburgā, Hammā un Brēmenē viesosies zviedru vieglatlēti, kuri jau pagājušā rudenī startēja vairākās Ziemeļvācijas pilsētās. Viesu vidū arī šoreiz ir izcilie skrējēji Lenarts Strands un Lenarts Strandbergs.

Emils Zatopeks sacīkstēs Varšavā skrējis 5000 m krietnā 14:10,8 min. laikā, un krievs J. Popkovs Maskavā sasniedzis jaunu Pad. Savienības rekordu 1 stundas soļošanā — 12,594 km.

Džo Luisa paraugcīņu Minchenē jūnijā organizē amerikāņu armijas vācu jaunatnes apvienība — GYA. Tuvākas ziņas par šo gaidāmo ievērojamo notikumu GYA Minchenes nodaļā.

Bogoļubovs Vācijas meistars šachā

Vācijas meistarsacīkstēs šachā, nezaudējot nevienu cīņu, ar 10.5 punktiem uzvaru ieguva lielmeistars Bogoļubovs, atkārtodams savus 1931. g. un 1933. panākumus. Kulminācijas punktu spraigajām spēlēm un dalībniekiem bagātās meistarsacīkstes sasniedza, kad trīskārtējais Vācijas meistars Kīningers pieveica bez zaudējumiem esošo augsburgieti Dr. Trēgeru un nākamajā kārtā nopietni apdraudēja Bogoļubova uzvaras izredzes; tad Kīningers savu pārākumu neprata izmantot un bija spiests lielmeistaram padoties. Turnīra pārsteigumi bija Dr. Trēgers, kas ar 9,5 p. ieguva 2. vietu, pieveicot arī agrākos meistarus Uncikeru un Rellštabu, un [illegible] g. vecais L. Šmids, ar 8,5 p. izcīnot 3. vietu. 4. vietā palika Kīningers 7,5 p. Ārkārtīgi sīvi 4.—8. vietu dēļ cīnījās vidus grupas 12 vīri, cenšoties nodrošināt sev piedalīšanos nākamgada meistarsacīkstēs. Šīs kārotās vietas ar 7 punktiem izdevās iegūt Uncikeram, P. Šmitam, Eizingeram un Machatem, bet 8. vietā ar tādu pašu punktu skaitu palika Dr. Lange. Cīņu sīkstumu pierāda arī tas, ka starpība no 5. līdz 25. vietai bija tikai viens punkts un ka tik ievērojami vārdi kā [illegible]bergietis Dr. Rēdls, hamburgietis Ahues, [illegible]lieši Sēmišs un Brinkmans un berlīnietis Richters palika pavisam tālu aiz pirmajiem desmit. Meistarsacīkšu uzvarētājus drīzumā gaida nopietna spēju pārbaude ar karaliskās spēles ārzemju meistariem starptautiskos turnīros Heidelbergā un Oldenburgā.

Hamburgā pašreiz uzņem futbola filmu „Vienpadsmit velni", kas jau rudenī būs skatāma Vācijas rietumjoslu kinoteātros.

Krustvārdu mīkla

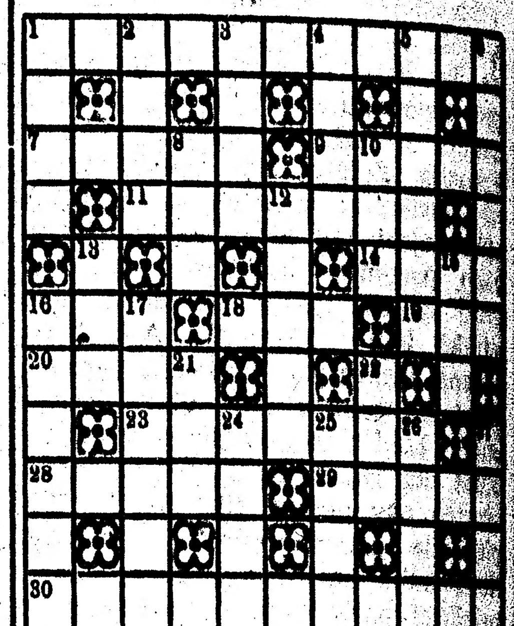

Līmeniski: 1. Nošķiršanās. 7. [illegible] 9. Insekts. 11. Kārtas skaitļa vārds. 14. [illegible]zot. 16. Ievada. 18. Par. 19. Vietniekvārds. 20. Pieturas zīme. 23. Nepareizas. 25. [illegible] 29. Pilsēta kādā arabu valstī. 30. [illegible]

Stateniski: 1. Kodīga viela. 2. Slavens [illegible]mu komiķis. 3. Siltzemju labība. 4. Mūzikas instruments. 5. Žāvēt. 6. Jaunatnes organizācijas loceklis. 8. Vārds, ko pasaules politikā bieži lieto kāda režīma pārstāvji. 10. [illegible] 12. Kule. 13. Pēdējā laikā bieži pieminēta ķīnieša vārds. 15. Smeldz. 16. Jūras krasta izrobojumi. 17. Smīdinātājs. 21. Vācu politiskās partijas iniciāļi. 22. Kādas Bavārijas mašīnu fabrikas iniciāļi. 24. Sievietes vārds. 26. Malas. 27. Pilsēta Francijā.

SLUDINĀJUMI

DODOTIES PĀRI OKEANAM

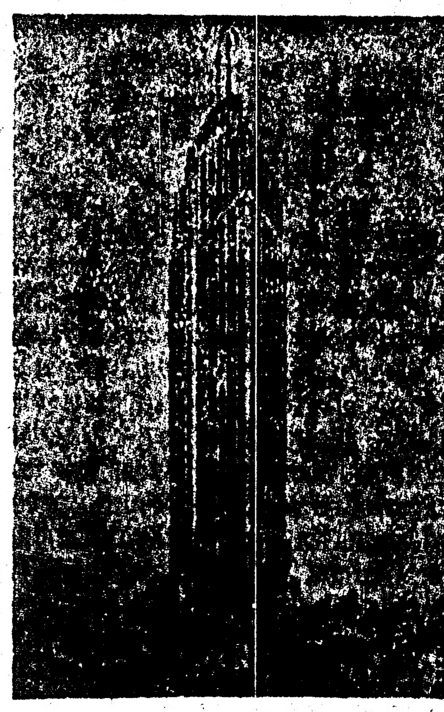

VAI PALIEKOT EIROPĀ, angļu valoda Jums vajadzīga.
Visvieglāk to mācīties pēc
A. Pogiņas Eiches
A COURSE OF ENGLISH
kas nupat Stokholmā iznāk 2. izdevumā.
Piemērota skolām, kursiem, pašmācībai.
Grāmata pieprasāma
Vācijā: V. Bumbērs, (14a) Esslingen a./N., Nellingerstrasse 8, DM. 6,—
Anglijā: Mrs. Ozols c/o Brookes Ltd, Hipperholme, Halifax, Yorks, Sd 7/8
Austrālijā: Mr. P. Bērziņš, I.T.G. Bonegilla, Vic. Sd 10/1
Kanadā: Mr. V. Ziediņš „Lackwood", Lakeshore Rd. E. Oakville, Ont. S 1.50
vai tieši Jūsu grāmatu galdā.
DAUGAVAS APGĀDS,
Garvargatan 11, Stockholm, Sweden.
(323)

AIZBRAUCĒJAS NAMAMĀTES!
Iznākusi
Vilmas Bērtiņas
MĀJAS CEPUMI
IV iesp., saturā 340 dažādas receptes maizēm, cepumiem, tortēm, katras namamātes gaumei un izvēlei.
Cena DM. 2,60. Atkalpārdevējiem, pasūtinot ne mazāk par 10 eks., atlaide: pēcmaksā 20%, puspēcmaksā 10%.
Pasūtinājumus pieņem
„DAUGAVAS VANAGU"
grāmatnīca,
Nürnberg 2, A/C Valka (330)

Sāpīgās sērās paziņoju, ka Bad Aiblingas latviešu nometnē pēkšņi aizvēra acis uz mūžību mans dārgi mīļotais vīrs

Eduards Austreichs

dzimis 1883. g. 20. martā Rīgā, miris 1949. g. 9. maijā. Apbedīts Fīšbachas kapos 1949. g. 14. maijā

Neiet mums kopā vairs taku . . .
Beigti sirdsilgojumies . . .
Nāc, lai tev ardievas saku,
Šeit mums vairs neredzēties.

Dziļās sērās sieva Vācijā, meita un mazbērni dzimtenē

Mūsu mīļais darba biedrs, transporta nodaļas vadītājs

Bertolds Bošs

miris 1949. g. 9. maijā. Apbedīts 11. maijā Ambergas Katrīnas kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
IRO Ambergas TBC Sanatorijas vadība un darbinieki.

Š. g. 15. maijā aizsaulē aizgājusi

Biruta Liepa, dzim. Mieze

dzim. 1925. g. 15. sept. Rīgā, mirusi Gautingas sanatorijā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Latvieši Gautingas sanatorijā.

Labākā dāvana
Vasarsvētkos, aizbraucējiem u. c. gadījumos ir
Ģirta Salnā romāns OKERS
444 lpp. Cena: iesietam — DM 10.—, brošētam — DM 8.—.
Bez tam piedāvājam 4 veidu Vasarsvētku kartītes, krāsainas, ā DM 0.20.
L. Rumaka grāmatnīca,
(13a) Nürnberg 2, Lettenlager „Valka"
(369)

ED. PAEGLE
L. R. ĀBECĪTE
ar 160 paraugiem
dažādiem rokdarbiem . . . . . . DM 5,—
L. R. KRĀJUMS — latv. dekorat. rakstu apskats ar 165 zīm. tekstā DM 2,50
Abi izdevumi kopā DM 7,—
Katram sūtījumam iet līdzi Latvijas propag. brošūra angļu v. bez maksas.
(17a) Karlsruhe, Forstner-Kaserne

ALFREDS KALNĀJS
(14a) SCHWAB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,
piedāvā jauniznākušās:
SKOLĒNU KORI (I/III) 1 daļa ā 3,50
60 (2 un 3 bals.) latv. taut. un mākslas dziesmas
J. MEDIŅŠ I/III solo dz. (mazs tirāža!) ā . . . . 7,—
V. DĀRZIŅŠ I/II latv. t. dz. (parastās) ā . . . . 3.—
vieglā iekārtojumā, der arī klav. solo spēlei un daž. c. notis un latv. krājmarkas. (16)

Iznākušas
Dr. ZENTAS MAURIŅAS
esejas
Sirds Mozaīka
II. iesp.
Cena: broš. DM. 4.—, iesiets audeklā DM. 5.30. Atkalpārdevējiem, sākot ar 10 eks., atlaide: pilnā pēcmaksā 20 proc., puspēcm. 15 proc., 1/4 pēcm. 10 proc. Pasūtinājumus pieņem un izpilda.
„Daugavas Vanagu" grāmatnīca,
(13a) Nürnberg 2, A/C „Valka".

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ,
MEKLĒ:

Lidiju Gusevi, 34 g. v., dz. Rīgā, p. z. no Drezdenes; Zigismundu Kaudzi, dz. 14. 12. 1921., Tirzas pag., p. z. no Daugavpils; Valēriju (Valeriju) Medeni, dz. Pleningu, apm. 39 g. v., p. z. no Hindenburgas; Valdemāru Jāni Michelsonu, 42 g. v., dz. Baldonē, p. z. no Francijas; Andrēju Milleru, apm. 24 g. v., dz. Liepājā; Alfrēdu Gustavu Pētersonu, dz. 21. 12. 1925., Rīgā, p. z. no Tuškovas; Vladimiru Rediņu, dz. 15. 3. 1917., Rīgā; Kārli Šmitu, apm. 66 g. v., dz. Valkā, un Mētu Šmiti, dz. Rulli, apm. 35 g. v., dz. Valkā, p. z. no Gracas; Oskaru Sutku, dz. 10. 4. 1923., Kalncempju pag., p. z. no Tuškovas; Alīdi Terpovicu, dz. Krastiņu, dz. 11. 12. 1892. vai 1893., Rīgā, p. z. no Panševicas; Helmūtu Timofejevu, dz. 15. 6. 1913., Rīgā, p. z. no Bad-Dirkheimas; Olgu Viškari, dz. 4. 9. 1921., Mōžeikos, p. z. no Daugavpils; Dzidru Upenieci, dz. februārī vai martā 1927., p. z. no Veiskirchlites pie Teplicas